

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
Кафедра обліку і оподаткування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
другий (магістерський) рівень вищої освіти

**на тему: Теоретичні та практичні засади обліку та аудиту
капітальних інвестицій сільськогосподарського підприємства**

Виконала: **Полятикіна Тетяна Володимирівна**
здобувач спеціальності
071 «Облік і оподаткування»

Керівник: **Назаренко Інна Миколаївна**
професор кафедри обліку і оподаткування

Рецензент: **Мазіна Наталія Миколаївна**
Головний бухгалтер Сумського
національного аграрного університету

СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет

Економіки і менеджменту

Кафедра

Обліку і оподаткування

Ступінь вищої освіти

Магістр

Спеціальність

071 «Облік і оподаткування»

Завідувач кафедри

Затверджую:
І.М. НАЗАРЕНКО

« 08 » листопада

2024 р.

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧУ

Полятикіній Тетяні Володимирівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1.Тема роботи: Теоретичні та практичні засади обліку та аудиту капітальних інвестицій сільськогосподарського підприємства

2. База практичного дослідження:

Товариство з обмеженою відповідальністю «Вікторія» Сумського району Сумської області

керівник роботи **Назаренко Інна Миколаївна, д.е.н., професор**

(прізвище, ім'я, по-батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджена наказом по університету від

25.11. 2024 р. № 3878/ос

3. Строк подання здобувачем закінченого проекту (роботи) 08 грудня 2025 року

4. Вихідні дані до проекту (роботи):

первинні та зведені документи, реєстри синтетичного та аналітичного обліку, статутні та установчі документи, фінансова, статистична та податкова звітність, законодавчо - нормативні акти з питань обліку та аудиту, монографії, фахові наукові статті та доповіді на міжнародних науково-практичних конференціях з питань сучасного стану та вдосконалення обліку, аналізу, аудиту і контролю.

5. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):

дослідити понятійну сутність категорії «капітальні інвестиції», як об'єкта обліку;

вивчити законодавчо-нормативну базу та інформаційне забезпечення з теми дослідження;

провести підбір та аналіз наукових літературних джерел з тематики дослідження;

навести організаційно – економічну характеристику досліджуваного підприємства;

розкрити стан організації обліку і контролю капітальних інвестицій;

визначити особливості методики обліку та аудиту капітальних інвестицій

сільськогосподарського підприємства ТОВ «Вікторія» Сумської області;

надати пропозиції щодо вдосконалення обліку та аудиту капітальних інвестицій в умовах функціонування досліджуваного підприємства ТОВ «Вікторія» Сумської області;

сформулювати висновки.

6. Дата видачі завдання

«08» листопада 2024 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів підготовки кваліфікаційної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Визначення та затвердження теми дослідження, складання плану – графіку виконання роботи	листопад 2024 р.	
2.	Підбір та аналіз літературних джерел, підготовка першого теоретичного розділу	грудень 2024 р. - січень 2025 р.	
3.	Збір аналітичної інформації, обробка результатів дослідження та підготовка другого розділу роботи	лютий-липень 2025 р.	
4.	Підготовка третього розділу кваліфікаційної роботи	вересень - жовтень 2025 р.	
5.	Підготовка висновків, пропозицій та узгодження з керівником	жовтень-листопад 2025 р.	
6.	Підготовка кінцевого варіанту кваліфікаційної роботи	листопад 2025 р.	
7.	Опрацювання зауважень керівника, перевірка на автентичність	01-04 грудня 2025 р.	
8.	Рецензування кваліфікаційної роботи	02-10 грудня 2025 р.	
9.	Представлення кваліфікаційної роботи на кафедрі, деканат	08 грудня 2025 р.	
10.	Підготовка доповіді, презентації до кваліфікаційної роботи та її попередній захист	08-10 грудня 2025 р.	
11.	Захист кваліфікаційної роботи	11-12 грудня 2025 р.	

Здобувач вищої освіти за другим
(магістерським) рівнем

Тетяна ПОЛЯТИКІНА

Керівник роботи

Інна НАЗАРЕНКО

АНОТАЦІЯ

Полятикiна Т.В. «Теоретичнi та практичнi засади облiку та аудиту капiтальних iнвестицiй сiльськогосподарського пiдприємства».

Квалiфiкацiйна робота на здобуття ступеня вищої освiти «Магiстр» за освiтньою програмою «Облiк i оподаткування» зi спецiальностi 071 «Облiк i оподаткування». Сумський нацiональний аграрний унiверситет, Суми, 2025.

Квалiфiкацiйна робота присвячена питанням облiку та аудит наявностi та руху капiтальних iнвестицiй та пошуку шляхiв його вдосконалення на прикладi ТОВ «Вiкторiя» Сумського району Сумської облaстi. Дослiдженi питання сутностi наявностi та руху капiтальних iнвестицiй та їх вплив на фiнансовi результати дiяльностi пiдприємства. Проведений аналiз господарської дiяльностi пiдприємства, що дослiджується. Поданi рекомендацiї щодо вдосконалення облiку та аудиту капiтальних iнвестицiй ТОВ «Вiкторiя» Сумського району Сумської облaстi.

За результатами дослiдження економiчних та екологiчних умов i iнвестування визначено найбільш позитивнi особливостi iнвестування. Серед них видiлено: рiзнi природно-клiматичнi умови за зонами i рeгiонами, що зумовлюють розвиток багатьох галузей аграрного виробництва, та дає можливiсть вибору напрямiв i територiї реалiзацiї iнтересiв рiзних категорiй iнвесторiв; наявнiсть людських ресурсiв; iнфраструктурне забезпечення; фiскальну та регуляторну привабливiсть.

В результатi узагальнення iснуючих теоретичних та практичних засад iнвестування на рeгiональному рiвнi було запропоновано концептуальнi пiдходи до формування системи управлiння iнвестицiйними процесами.

З врахуванням iснуючих наукових позицiй щодо трактування понять «iнвестицiї» та « капiтальнi iнвестицiї» уточнено поняття «iнвестицiї» з точки зору формування ефективної системи управлiння iнвестицiйними процесами на пiдприємствi. До економiчної категорiї «капiтальних iнвестицiї» вiднесено усi види майнових та iнтелектуальних цiнностей, що вкладаються в об'єкти пiдприємницької та iнших видiв дiяльностi з метою одержання прибутку (доходу) або досягнення соцiального ефекту.

На основi дослiджень теоретичних засад iнвестицiйної дiяльностi узагальнено економiчну класифiкацiю iнвестицiй з врахуванням усiх iснуючих класифiкацiйних ознак та характеристик iнвестування, як процесу спрямованого на регулювання розвитку пiдприємств. Запропонована класифiкацiя чiткого розподiлу фiнансових iнвестицiй на довгостроковi та поточнi при виборi методу оцiнки в облiку та звiтностi дозволить iдентифiкувати економiчнi вiдносини на пiдприємствi, як такi, що вiдносяться до формування та забезпечення iнвестицiйного процесу як одного з найважливиших iнструментiв регулювання капiтальних iнвестицiй сiльськогосподарських пiдприємств.

Нами з'ясовано, що до капітальних інвестицій в бухгалтерському обліку відносяться інвестиції в основний капітал (основні засоби), в інші необоротні матеріальні активи; витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод; інвестиції у необоротні нематеріальні активи. Запропоновано порядок відображення в бухгалтерському обліку довгострокових та поточних фінансових інвестицій, капітальних інвестицій. Окремо запропоновано форми карток та оборотно-сальдових відомостей до рахунків капітальних інвестицій.

Підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування. Спеціалізація підприємства – виробництво високоякісного насіння зернових культур, кукурудзи, соняшника, сої. Нами запропоновано звернути увагу на те, що врожайність основних сільськогосподарських культур є меншою, ніж це можливо в даній місцевості. через недостатню культуру агротехніки та брак коштів для закупівлі добрив, засобів захисту рослин, техніки, елітного насіння. Для зберігання посівного матеріалу доцільно застосовувати спеціалізовані склади, де використовують системи охолодження.

Нами запропоновано проведення аудиторських перевірок. Підставою для надання аудиторських послуг є договір, який укладається між аудитором (аудиторською фірмою) та замовником, що представлено в додатках до роботи.

Нами розроблено та запропоновано при безпосередньому виконанні аудиту капітальних інвестицій план аудиту та його розподіл на основні етапи: попереднє планування аудиту, розробка та формування плану аудиту, розробка та формування програми аудиту.

Для узагальнення результатів аудиторської перевірки потрібно згрупувати та систематизувати недоліки, які були виявлені за однорідними ознаками. Для цього нами було рекомендовано складання проміжних робочих документів, у тому числі щодо капітальних інвестицій. До яких можуть бути включені всі документи, які, на думку аудитора, містять інформацію, що є важливою для складання аудиторського висновку. Вона може бути оформлена у вигляді стандартних форм і таблиць на папері, зафіксована на електронних носіях інформації або на відеоплівці.

В висновку оцінюється перевірена фінансова звітність, відповідність її у всіх суттєвих аспектах вимогам до складання звітності та принципам обліку. Аудитор чітко формулює свою думку щодо достовірності, повноти, об'єктивності за всіма суттєвими аспектами фінансової звітності.

Таким чином, нами розглянуто облік і аудит капітальних інвестицій, проведено аналіз організаційно – економічної характеристики підприємства та запропоновані шляхи покращення інвестиційної привабливості підприємства, впровадження яких буде сприяти підвищенню економічної ефективності діяльності ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області.

Ключові слова: капітальні інвестиції, облік, надходження, вибуття, ліквідація, аудит, інвестиції, фінансування.

ANNOTATION

Polyatikina T.V. "Theoretical and practical principles of accounting and auditing capital investments of an agricultural enterprise".

Qualification work for obtaining a higher education degree "Master" in the educational program "Accounting and Taxation" in the specialty 071 "Accounting and Taxation". Sumy National Agrarian University, Sumy, 2025.

The qualification thesis is devoted to the issues of accounting and auditing the availability and movement of capital investments and finding ways to improve it using the example of LLC "Victoria" of the Sumy district of the Sumy region. The issues of the essence of the availability and movement of capital investments and their impact on the financial results of the enterprise are studied. An analysis of the economic activity of the enterprise under study is carried out. Recommendations are given for improving the accounting and auditing of capital investments of LLC "Victoria" of the Sumy district of the Sumy region.

According to the results of the study of economic and environmental conditions and investment, the most positive features of investment were identified. Among them, the following were highlighted: different natural and climatic conditions by zones and regions, which determine the development of many branches of agricultural production, and allow choosing directions and territories for the implementation of the interests of different categories of investors; availability of human resources; infrastructure; fiscal and regulatory attractiveness.

As a result of generalizing the existing theoretical and practical principles of investment at the regional level, conceptual approaches to the formation of a system for managing investment processes were proposed.

Taking into account the existing scientific positions on the interpretation of the concepts of "investment" and "capital investment", the concept of "investment" was clarified from the point of view of forming an effective system for managing investment processes at the enterprise. The economic category of "capital investments" includes all types of property and intellectual values invested in objects of entrepreneurial and other types of activity in order to obtain profit (income) or achieve a social effect.

Based on the research of the theoretical foundations of investment activity, the economic classification of investments is generalized, taking into account all existing classification features and characteristics of investment as a process aimed at regulating the development of enterprises. The proposed classification of a clear division of financial investments into long-term and current when choosing a valuation method in accounting and reporting will allow identifying economic relations at the enterprise as those related to the formation and provision of the investment process as one of the most important instruments for regulating capital investments of agricultural enterprises.

We have found that capital investments in accounting include investments in fixed capital (fixed assets), in other non-current tangible assets; expenses associated with improving the object, which leads to an increase in future economic benefits; investments in non-current intangible assets. The procedure for reflecting long-term and current financial investments, capital investments in accounting is proposed. Separately, forms of cards and turnover-balance statements for capital investment accounts are proposed.

The enterprise is on the general taxation system. The specialization of the enterprise is the production of high-quality seeds of cereals, corn, sunflower, soybeans. We are invited to draw attention to the fact that the yield of the main agricultural crops is lower than is possible in this area. due to insufficient agricultural technology and lack of funds for the purchase of fertilizers, plant protection products, equipment, elite seeds. For the storage of seeds, it is advisable to use specialized warehouses where cooling systems are used.

We have proposed conducting audits. The basis for providing audit services is a contract concluded between the auditor (audit firm) and the customer, which is presented in the appendices to the work.

We have developed and proposed an audit plan for the direct implementation of the audit of capital investments and its division into main stages: preliminary audit planning, development and formation of an audit plan, development and formation of an audit program.

To summarize the results of the audit, it is necessary to group and systematize the shortcomings that were identified according to homogeneous characteristics. For this, we recommended the preparation of intermediate working documents, including those regarding capital investments. Which may include all documents that, in the opinion of the auditor, contain information that is important for drawing up an audit opinion. It can be drawn up in the form of standard forms and tables on paper, recorded on electronic media or on videotape.

The Auditor's Opinion (Independent Auditor's Report) assesses the audited financial statements, their compliance in all material aspects with the reporting requirements and accounting principles. The auditor clearly formulates his opinion on the reliability, completeness, objectivity in all material aspects of the financial statements.

Thus, we have considered the accounting and audit of capital investments, analyzed the organizational and economic characteristics of the enterprise and proposed ways to improve the investment attractiveness of the enterprise, the implementation of which will contribute to increasing the economic efficiency of the activities of LLC "Victoria" of the Sumy district of the Sumy region.

Keywords: capital investments, accounting, receipts, disposals, liquidation, audit, investments, financing.

ЗМІСТ

ВСТУП	8
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	14
1.1 Інвестиції як економічна категорія	14
1.2 Нормативно – законодавче регулювання обліку та аудит капітальних інвестицій	24
1.3 Теоретичні та практичні засади обліку та аудиту капітальних інвестицій	30
РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ	41
2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства	41
2.2 Організація бухгалтерського обліку капітальних інвестицій	53
2.3 Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку фінансових і капітальних інвестицій	60
РОЗДІЛ 3. АУДИТ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ	69
3.1 Аудит наявності та руху капітальних інвестицій	69
3.2 Документальне оформлення аудиту капітальних інвестицій	78
3.3 Напрями вдосконалення аудиторської перевірки капітальних інвестицій	81
ВИСНОВКИ	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	90
ДОДАТКИ	94

ВСТУП

Актуальність досліджень. Стабільність і ефективність функціонування будь-якого підприємства визначає рівень добробуту населення, його життєдіяльність і активність у виробничій діяльності, проте в значній мірі залежить від інвестиційного потенціалу та його раціонального використання. Чітко визначені джерела і напрямки залучення інвестицій є основою нарощування інвестиційного потенціалу, удосконалення його структури та механізму реалізації інвестиційного процесу.

У зв'язку з складним економічним та політичним становищем України інвестиційна сфера економіки перебуває у кризовому стані. Інвестиції є одним з найголовніших факторів економічного розвитку як держави в цілому, так і окремих суб'єктів господарювання. У зв'язку з цим інвестиційна політика держави має бути основоположним елементом комплексу заходів, спрямованих на забезпечення економічного зростання України.

Разом з тим в умовах підвищення ролі суб'єктів господарювання в загальноекономічних відносинах держави першочергового значення набувають проблеми активізації інвестиційних процесів на підприємстві. При цьому, дослідження питань управління інвестиційною діяльністю на корпоративному рівні (рівні окремих суб'єктів господарювання), носять фрагментарний характер. На даний момент, не до кінця сформованою залишається сама концепція формування та розвитку інвестиційних процесів на рівні окремих підприємств, що потребує розробки економіко-правових механізмів взаємодії виробничої, інвестиційної, ринкової та соціальної сфер діяльності вітчизняних суб'єктів господарювання.

Розв'язання цієї проблеми потребує здійснення наукових досліджень з питань новітньої стратегії інвестицій у розвиток підприємства, реалізації загальнодержавних, регіональних і місцевих інвестиційних програм спрямованих на покращення інвестиційної привабливості підприємств,

підвищення ефективності використання інвестицій суб'єктами господарювання, а також удосконалення механізмів активізації інвестиційних процесів у економіки.

Стан вивчення проблеми. Останніми роками питання обліку та аудиту капітальних інвестицій висвітлювалися у роботах вітчизняних і зарубіжних вчених. Разом з тим у теоретичному дослідженні проблеми функціонування обліку та аудиту капітальних інвестицій бракує комплексного вивчення шляхів, пов'язаних з обліком та аудитом, а також з підвищенням ефективності використання капітальних інвестицій.

Дослідженню особливостей і сутності інвестиційної діяльності присвячено праці провідних вітчизняних і зарубіжних вчених О. Акімова [1], І.Бланк, Н.Гуляєва [2], М. Бондаренко [3], А. Бойчук, М. Лисяк [4], І. Дієсперова [6], З. Задорожний [8], О. Зінченко, Г. Момот [9], В. Маланкевич, В. Чубай [11], О. Назаренко, Ю. Горшкова [14], В. Степаненко [25], І. Назаренко [28], М. Loughran [27], М. Smith [30] та інших.

В науковій літературі аналізується роль і функції інвестицій як найважливішого чинника економічного розвитку держави, розглядаються проблеми управління інвестиційними процесами на макрорівні.

Мета і завдання дослідження. Ефективне використання інвестиційних ресурсів, якими володіє підприємство, необхідність розробки економічного механізму управління інвестиційними процесами, як одного з ключових інструментів регулювання розвитку підприємств визначають актуальність теми дипломного дослідження та обумовлюють її мету.

Метою обліку та аудиту капітальних інвестицій є удосконалення теоретичних і практичних основ системного управління інвестиційними процесами на підприємствах України з урахуванням особливостей економічного розвитку держави, що сприятиме підвищенню інвестиційної привабливості підприємств, зростанню рівня корпоративного управління суб'єктів господарювання та, як результат, додатковому залученню інвестицій.

Метою даної магістерської кваліфікаційної роботи є теоретичне та

практичне обґрунтування та розробка шляхів удосконалення обліку та аудиту наявності та руху фінансових та капітальних інвестицій.

Цільова спрямованість дипломного дослідження обумовила постановку та вирішення наступного кола завдань: визначення сутності та основних принципів управління підприємством, як головного чинника ефективного використання інвестиційних ресурсів підприємства; дослідження системи правового регулювання, економічної сутності та структури інвестицій в розвиток підприємств; визначення напрямків розвитку та структури інвестиційних процесів з врахуванням регіонального аспекту; дослідження економічного змісту і структури інвестиційних процесів в системі регулювання розвитку підприємств; розробка організаційних підходів управління інвестиційними процесами всередині підприємства; дослідження діючого порядку та розробка шляхів вдосконалення обліку фінансових і капітальних інвестицій; визначення напрямків підвищення ефективності використання інвестицій. вдосконалення структури джерел інвестування в розвиток підприємств; обґрунтування напрямків вдосконалення управління інвестиційними процесами як інструменту регулювання розвитку підприємства

Для досягнення поставленої мети в магістерській кваліфікаційній роботі було **визначено наступні завдання:**

- розглянути та узагальнити теоретико-методологічні засади обліку та аудиту капітальних інвестицій в сучасній економічній літературі;
- вивчити інструктивні матеріали й опублікований досвід організації обліку та аудиту капітальних інвестицій в умовах інформаційної системи обліку капітальних інвестицій;
- узагальнити теоретичні та практичні засади обліку та аудиту капітальних інвестицій;
- провести діагностику організаційно-економічної характеристики;
- дослідити практичні аспекти організації обліку наявності та руху капітальних інвестицій на підприємстві, що досліджується;
- розробити окремі пропозиції щодо удосконалення обліку капітальних

інвестицій на підприємстві, зокрема окремих елементів облікової політики з теми дослідження;

- проаналізувати діючу систему аудиту наявності та руху капітальних інвестицій на підприємстві, що досліджується;
- розглянути документальне оформлення аудиту капітальних інвестицій;
- запропонувати напрямки вдосконалення аудиторської перевірки капітальних інвестицій.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до напрямку теми Сумського національного аграрного університету: «Теоретичні, методологічні та практичні аспекти формування та аудиту обліково-звітної компоненти управління підприємств (установ, організацій) в транс теоретичних умовах іноваційної економіки» (номер державної реєстрації 0122U001378).

Об'єктом для написання кваліфікаційної роботи є Товариство з обмеженою відповідальністю «Вікторія» Сумського району Сумської області.

Предметом дипломного дослідження є порядок та особливості управління інвестиційними процесами в системі регулювання розвитку підприємства, а також склад, оцінка та аналіз забезпечення основними засобами, шляхи удосконалення обліку та аудиту капітальних інвестицій.

Методи дослідження. В основі дослідження лежить системний аналіз ринкових механізмів, що визначають специфіку інвестування та управління інвестиційними процесами на підприємстві.

При здійсненні аналізу сучасного стану інвестиційного процесу, застосовувались методи системного аналізу та синтезу, математичного моделювання, економіко-статистичного спостереження і узагальнення, історичний метод. Дослідження системи правового регулювання, економічної сутності та структури інвестицій в розвиток підприємств України проводились на основі діалектичного підходу, за допомогою методів індукції та дедукції, аналогії та порівняння. Керуючись методами систематизації, єдиної подібності і

розбіжності проаналізовано діючий порядок та шляхів вдосконалення обліку фінансових і капітальних інвестицій.

Теоретичною і методологічною базою дослідження були науково-практичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених з питань управління інвестиційною діяльністю та інвестиційними процесами; законодавчі та нормативно-правові акти Верховної Ради України, Кабінету Міністрів України, Міністерства фінансів України, а також Закони України, нормативні документи міністерств і відомств України, наукові праці економістів, бухгалтерів, аудиторів, первинні та зведені документи, дані аналітичного та синтетичного обліку, річні звіти за 2022-2024 роки.

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою для написання магістерської кваліфікаційної роботи були: матеріали первинного, аналітичного, синтетичного обліку; бухгалтерська та статистична звітність; нормативна та довідкова література; матеріали первинного друку; наукові статті провідних вчених за темою дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів. Наукова новизна проведеного дослідження полягає у визначенні і впровадженні шляхів удосконалення обліку та аудиту наявності та руху капітальних інвестицій, а також визначенні напрямків вдосконалення бухгалтерського обліку фінансових і капітальних інвестицій та їх аудиторської перевірки.

За результатами проведеного дослідження сформульовано ряд положень, які відзначаються науковою новизною:

- визначені теоретичні та практичні засади, сутність капітальних інвестицій та підходи до їх оцінки у сучасній економічній літературі;
- проведено аналіз господарської діяльності підприємства, яке досліджується шляхом застосування останніх аналітичних методик обліку і аудиту капітальних інвестицій;
- запропоновано шляхи удосконалення обліку та аудиту капітальних інвестицій на підприємстві;
- визначені напрями вдосконалення аудиторської перевірки.

Практичне значення отриманих результатів. Оцінка сучасного інвестиційного процесу як одного з об'єктів регулювання розвитку підприємств, прогнозування інвестицій та очікуваних тенденцій подальшого їх розвитку, розробка на цій основі науково-практичних рекомендацій щодо ефективного управління інвестиційними процесами на підприємстві сприятиме підвищенню економічної ефективності та соціальної спрямованості розвитку вітчизняних підприємств, підвищення рівня їх інвестиційної привабливості, а також стимулюванню залучення інвестицій в економіку, а також здійснені дослідження дозволяють вдосконалити облік та аудит капітальних інвестицій на основі використання сучасних та передових методів дослідження.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці теоретичних та практичних положень, висновків і пропозицій щодо удосконалення обліково-контрольного процесу діяльності сільськогосподарського підприємства, підвищенні організаційного рівня роботи фінансово-економічного відділу досліджуваного сільськогосподарського підприємства, глибокому аналізу фінансового стану сільськогосподарського підприємства.

Апробація. Основні теоретичні положення та практичні результат дослідження теми кваліфікаційної роботи розглядались на: XXX Міжнародній науково-практичній конференції «Інноваційні технології в Індустрії» 21-23 жовтня 2024 р в Сумському національному аграрному університеті, III Міжнародній науково-практичній конференції «Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації» 19 листопада 2024 р та опубліковані в матеріалах конференцій.

Публікації. За темою дослідження нами було опубліковано 2 роботи, загальним обсягом до 1,0 д.а., які розглядалися на науково-практичних конференціях і зафіксовані у матеріалах їх роботи.

Обсяг та структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів та висновків. Робота викладена на 83 сторінки основного тексту, список використаних джерел складається з 32 найменувань із них 5 зарубіжних, містить 14 таблиць, 6 рисунків та 14 додатків

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

1.1 Інвестиції як економічна категорія

Створення сьогочасної аграрної економіки вимагає звернення уваги на особливості природно-кліматичних можливостей кожного регіону, а також їх розумного використання. З трансформацією ринкових відносин здійснилися зміни міжрегіональних зв'язків, в результаті це викликало реформу виробничої спеціалізації і організації економіки.

Розумне з екологічного погляду застосування природно-кліматичних і виробничих потужностей України потребує планомірного їх матеріально-технічного забезпечення. Це відображається стосовно технічних і технологічних вимог та належних сфер створення і розвитку інвестиційних механізмів.

Суттєві зональні різниці природно-кліматичних та економічних обставин зумовлюють різноманітну структуру виготовлення продукції по регіонах, територіальне розміщення народонаселення, ступінь земельного забезпечення і плідність земель є базою формування пропозиції і обрахунку регіональних потреб в інвестиціях [9].

Результативний розвиток нашої економіки визначається комплексом чинників виробничого характеру, для яких істотне значення має ґрунтовний поділ праці та при виробництві створення на підставі спеціалізованих господарюючих організацій різних видів товарної продукції, яка здатна перевершити усіх інших конкурентів рівноцінних організаційно-економічних обставин, що викликає ефективніше використання природно-кліматичного ресурсу та є основою для визначення необхідності в інвестиціях, розмірах пропозиції, забезпечення потреб на сільськогосподарську продукцію на

національному ринку, утворення міжрегіональних фондів за потреби, та імпортно-експортних можливостей.

Сприятливими факторами для створення інвестиційної привабливості національної для зарубіжних інвесторів є географічне розташування України в середині Європейського континенту, неоднорідність природно-кліматичних обставин, напрацьований роками досвід господарювання [30].

Максимально позитивними особливостями інвестування в Україні варто виділити:

- відмінні екологічні умови за територіями та регіонами спричиняють розвиток чимало галузей земельного виробництва, це дає можливість відбору напрямів та зон реалізації зисків різних груп інвесторів;

- присутність забезпечення людськими ресурсами, їх порівняно рівномірне заселення по території, працелюбність ймовірно використані для процвітання різних видів господарської діяльності, результативного вкладення капіталу;

- розвиток інфраструктури: залізничні магістралі, асфальтовані дороги решта транспортних комунікацій, якість телефонізації, електрифікації і зростання фінансової, інформаційної та соціальної системи в Україні вигідні для інвестиційної роботи;

- фінансова привабливість за рахунок податкового навантаження, введення єдиного податку, робота особливих економічних зон та зон пріоритетного розвитку, в яких для інвесторів визначені істотні податкові пільги, вигідні для інвестування сільськогосподарського виробництва;

- привабливість умов - приватизація, демонополізація підприємств, змога оренди сільськогосподарських земель, підтримка підприємництва, зменшення міри адміністративного втручання значущі фактори збільшення діяльної участі підприємців та капітальні інвестиції у розвиток аграрного виробництва [6].

Один з найважливіших факторів природно-кліматичних умов інвестування – є рівень землезабезпечення. Регіони України суттєво різняться між собою не тільки за природно-кліматичними умовами, а й кількістю

населення, земельною площею, її економічною оцінкою, структурою та відносинами власності. Ці та інші фактори зумовлюють значні відхилення в рівні землезабезпеченості господарюючих структур, продуктивності землі та виробництва валової продукції в розрахунку на одного жителя. Відмінності в землезабезпеченості населення кожної з областей природно-економічних зон в поєднанні з природно-кліматичними і організаційно-економічними факторами є об'єктивними передумовами формування спеціалізованих високопродуктивних зон товарного виробництва конкретних видів конкурентоспроможної аграрно-продовольчої продукції та активізації інвестування у їх розвиток [10].

Територіальні природно-економічні відмінності регіонів (областей) і зон за умови достатньо розвинених міжрегіональних аграрно-продовольчих ринків та ринкової інфраструктури мало впливають на рівень споживання більшості продовольчих продуктів. Це відноситься до досить транспортабельних продуктів, таких як продовольче зерно, цукор, олія та деякі інші [11].

Регіони України за умови задоволення внутрішніх потреб населення в аграрно-продовольчій продукції та рівнем самозабезпеченості основними продуктами харчування (зерно, цукор, олія, м'ясо, молоко, картопля, плодоовочева продукція та ін.) за рахунок власного виробництва доцільно згрупувати на:

- 1) самозабезпечуючі;
- 2) ті, що орієнтовані на ввезення певних видів продукції з сусідніх регіонів;
- 3) експорто-спроможні - ті, що орієнтовані на вивезення продукції в інші регіони, або її експорт.

Денаціоналізація власності та форми господарювання і розвиток економічних відносин модифікує та доповнює теоретичні твердження щодо суті і місця чинників результативного розвитку інвестиційних механізмів в Україні.

За землезабезпеченістю, природно-кліматичними умовами розвитку виробництва, обсягами виробництва та його структурою порівняно з

окремими розвинутими країнами Західної Європи з розрахунку на душу населення Україна відноситься до країн - потенційних експортерів багатьох видів продукції, зокрема зерна та продуктів його переробки, цукру і цукристих продовольчих продуктів, соняшникової олії, для виробництва яких має необхідні відповідні природно-кліматичні ресурси.

Отже, на нашу думку, доцільно посилити формування ефективних міждержавних зв'язків з країнами ближнього і дальнього зарубіжжя та Європейського Союзу. Це при тому, що є потреба країни в імпорті продукції в основному теплолюбних культур, для вирощування яких в Україні відсутні відповідні природно-кліматичні умови. Саме така ситуація може бути предметом взаємних торговельних операцій по цих видах продукції та предметом розвитку інвестиційних процесів в цілому[29].

Поруч з такими властивостями інвестування як ступінь спеціалізації та концентрації, природно-кліматичні умови, забезпеченість матеріальними, трудовими та технічними ресурсами, суспільний і матеріальний інтереси, набувають значного значення стану ринку продукції, інформаційне та науково-технічне забезпечення, техніко-технологічні і організаційні нововведення, розвиток системи забезпечення ринку, першість на зовнішньому ринку, економічна грамотність підприємців, інвестиційний клімат та культура виробництва. Вище перелічені фактори є ґрунтовними для формування та росту результативного інвестиційного механізму країни реалізації, крім того потребують врахування факторів, які матимуть реальну віддачу протягом різного проміжку як просторовому так і в часовому вимірах.

Знання особливостей наведених факторів, рівня їх впливу на ефективність виробництва та доцільне практичне їх застосування дозволяє чітко накреслити напрями і ступені розвитку інвестиційних механізмів у регіонах з вирізненням першочергових ринкових продуктів у разі доступної за вартістю закупівлі та зосередження ресурсів для нарощення виробництва [12].

Забезпечення інвестицій вітчизняного виробництва повинно попередити приналежність країни від стану світового ринку, спрямувати на раціональніше

застосування природно-кліматичних та виробничих можливостей аграрного виробництва, обслуговуючих галузей і переробних господарств, посприяти відтворенню професійного, фізичного та духовного рівнів, забезпечувати робочі місця людському капіталу на селі.

Згідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» встановлено вкладення ресурсів як низку практичних дій людей, юридичних осіб та держави з приводу реалізації інвестицій [24].

Література з економіки говорить про трохи інший підхід до формулювання розуміння «інвестиційна діяльність». Переважна частина авторів формулює її як логічну сукупність дій осіб інвестиційної діяльності стосовно реалізації інвестицій з ціллю отримання доходу. Однак це визначення, вимагає доповнення, так як воно не вміщає в собі соціальної сторони інвестиційної діяльності.

Розрізняються подібні види вкладення коштів за джерелами інвестування, за суб'єктами, за формами власності:

- приватне інвестування це інвестиційна діяльність, яка проводиться людьми і юридичними особами, що засновані на колективній чи приватній формі власності;
- державне інвестування це інвестиційна діяльність, яка проводиться керівними органами управління держави за рахунок бюджетних коштів, позабюджетних фондів та кредитних коштів, та ще державними об'єднаннями, підприємствами та установами за рахунок кредитних та власних коштів;
- комунальне інвестування це інвестиційна діяльність, яка проводиться місцевою владою та виконками за бюджетні та позабюджетні кошти, та ще об'єднаннями, комунальними підприємствами та установами за рахунок кредитних та власних коштів;
- іноземне інвестування це інвестиційна діяльність, яка проводиться зарубіжними державами, громадянами, юридичними особами;

- спільне інвестування це інвестиційна діяльність, яка проводиться громадянами та юридичними особами зарубіжних держав та України [19].

Розподіл вкладення коштів на види повинно мати практичне значення, так як у залежності від форм власності, суб'єктів та джерел вкладення може відрізнятися правове упорядкування інвестиційної діяльності. Таким чином поданий спеціальний режим зарубіжного та спільного інвестування з цільовим законодавством де керується інвестиційна діяльність, яку проводять державні суб'єкти господарювання за рахунок позабюджетних, бюджетних та кредитних коштів, а також мають місце інші особливості.

Вирізняються такі види інвестиційної діяльності за об'єктами вкладення коштів [24]:

1. Інвестування корпоративне – це є інвестування коштів в акції фірм, компаній і т.д., що засновані в організаційно-правовій формі акціонерних товариств.

В залежності від господарського наслідку корпоративної форми вкладення визначають такі її варіанти:

- інвестування стратегічне – це є інвестування коштів у покупку цілісного майнового комплексу підприємства чи контрольного пакету акцій з ціллю проведення над ним нагляду і одержання найбільшого прибутку від господарювання такого підприємства;
- інвестування фінансове - це покупка великих за обсягом паїв (від 10 до 40% статутного фонду) підприємств, часток, пакетів акцій з ціллю перепродажу їх перспективним інвесторам, коли вартість акцій дійде до максимальної межі;
- інвестування портфельне - це є інвестування коштів у невеликі за розміром (від 1 до 10% статутного фонду) пакети акцій з ціллю одержання дивідендів. В основному портфельний інвестор інвестує кошти відразу в декілька підприємств, застерігаючись від великих збитків, що можуть бути викликані негараздами в діяльності одного чи декількох підприємств.

2. Лізинг це є довгострокова оренда машин, устаткування, споруд виробничого призначення (в поєднанні елементів доручення, кредитування) як виняткова форма вкладення в основні фонди, це дозволяє лізингоодержувачам користуватися необхідним устаткуванням, машинами, спорудами без капітальних затрат для купівлі.

3. Капітальне будівництво - це є інвестиційна діяльність, яка проводиться з ціллю створення нових і оновлення діючих основних фондів шляхом вкладення коштів.

4. Інноваційна діяльність це є діяльність, яка проводиться з ціллю реалізації досягнень наукового та технічного розвитку підприємництва і соціальну сферу. Згідно статті Закону України «Про інвестиційну діяльність» інноваційною діяльністю передбачається:

- випуск і поширення принципово новітніх видів техніки та технологій;
- передові міжгалузеві структурні зміни;
- втілення довгострокових наукових та технічних програм на тривалий період окупності витрат;
- вкладення коштів в фундаментальні дослідження для того щоб здійснити якісну зміну стану результативних можливостей;
- розробку та реалізацію нових, заощадливих технологій, потрібних для покращення соціального та екологічного положення [24].

Організаційні, економічні, правові принципи державного регулювання сучасної діяльності в країні, форми мотивування державою інноваційних механізмів формується відповідно Закону України «Про інвестиційну діяльність» [19].

Вона впритул пов'язана з розумінням інновацій. Інноваціями визнаються вкладення інвестиційних коштів в новинки, що призводять до суттєвих змін у виробничій діяльності. В основному інноваціям керує наукова та технічна діяльність, яка пов'язана з народженням нових задумів. Задуми нововведення можуть статися у вигляді ініціації, інвенції та дифузії інновації.

Інвенція - це задум, пропозиція або план, які після доопрацювання будуть інновацією.

Ініціація - це подання команди для вдосконалення наукової, технічної, організаційної, виробничої чи комерційної діяльності, ціллю яких є старт інноваційного механізму та його розвиток.

Дифузія - рекомендація щодо використання задуму інновації, яку вже було осмислено та введено.

Інноваційна діяльність це організація, аргументація, освоєння і контроль за введенням вкладання коштів в новації. Інноваційна діяльність у не однакових сферах діяльності відбувається різними за тривалістю і витратами етапами.

5. Концесійна діяльність. Взаємозв'язки по наданню в концесію об'єкта права державної або комунальної власності керуються Законом України «Про концесії», а також іншими законодавчими актами і концесійним договором . Спеціальним законодавством визначаються особливості втілення концесійної діяльності у різні галузі господарювання [24].

Консеційна діяльність- це є форма державно-приватного партнерства, згідно якого надано право органом державної влади або місцевим самоврядуванням консеціонеру (юридичній або фізичній особі) на будівництво (утворення)за договором на певний строк об'єкт консеції. Консеціонер несе майнову відповідальність та ризики. Він бере на себе управління за консецію об'єктом. Метою має бути задоволення суспільних потреб за кошти залучених партнерів.

Концесійна діяльність ґрунтується на таких принципах:

- 1) відповідність законодавства концесійної діяльності;
- 2) регулювання державою концесійної діяльності і нагляд за її реалізацією;
- 3) втілення концесійної діяльності згідно концесійного договору;
- 4) обрання концесіонерів головним чином за конкурсом;
- 5) беручи до уваги особливостей подання об'єкта в концесію в різних напрямках господарювання;
- 6) всебічне застосування об'єкта концесії;

- 7) взаємовигода на відносини у концесійному договорі;
- 8) державні гарантії інвестиції концесіонера;
- 9) гарантія законних прав і інтересів користувачами товарами (роботами, послугами), які надаються концесіонером;
- 10) константність концесійних договорів;
- 11) розділення відповідальності між сторонами договору;
- 12) співпраця держави та органів місцевого самоврядування в спільному фінансуванні об'єктів концесії, що мають суспільне значення.

Види інвестування - це законні засоби, згідно яких капітал інвестується інвестором до інвестованого і за рахунок чого відбувається діяльність вкладених коштів [9].

Інвестиційна діяльність відбувається в таких формах:

1. Формування комерційних структур і інвестування до них. Згідно з чинним законодавством інвестори можуть купувати паї, акції і інші цінні папери, робити внески до статутного капіталу суб'єктів підприємницької діяльності.
2. Інноваційна діяльність;
3. Наділення повноваженнями на кооперативні угоди (договір про сумісну діяльність) у формі концесій, інтелектуальної власності, угоди про надання ліцензії у вигляді банківських кредитів, майнових прав на землю і різні природні ресурси на компенсаційній підставі, надання майна в оренду.

Для покращення рівня інвестиційної діяльності потрібним є створення належного інвестиційного клімату. Як правило поняття інвестиційного клімату включає комплекс елементів, що враховує інвестор, особливо зарубіжний, приймаючи рішення стосовно вкладення інвестицій. У частині, яка стосується іноземних інвестицій, воно поєднує в собі соціально-економічні характеристики держави - отримувача інвестицій з інтересами зарубіжних інвесторів. Чим гірший інвестиційний клімат у державі, тим вищий підприємницький ризик.

Отже, інвестиційний клімат є узагальненим, а не абстракцією, він має своє фінансове і правове значення для кожного інвестора, це полягає в сподіванні отримати прибуток, а для країни, що приймає інвестиції (зарубіжні), чи для інвестора (в середині країни) – у фактично одержуваних інвестиційних ресурсах.

На інвестиційний клімат впливає багато чинників. Першочерговий фактор це політична стабільність. Виникає потреба у створенні і реалізації основних завдань інвестиційної політики.

На нашу думку, до основних цілей інвестиційної політики треба віднести такі:

- 1) структурні зміни в економіці, першочергове залучення інвестицій у сфери, які особливо потребують капіталовкладень;
- 2) вимагають модернізації і технічно не сучасних основних фондів;
- 3) стимул суб'єктів господарювання відносно довгострокових вкладень та населення стосовно вкладання коштів для розвитку економіки, а не для споживання;
- 4) мотивування реінвестування;
- 5) притягнення інвестицій в утрудненні райони;
- 6) притягнення зарубіжних інвестицій.

Роль інвестиційної політики зводиться до знаходження та реалізації найліпших засобів регламентації інвестиційних відносин.

До таких засобів можливо віднести:

- 1) поліпшення інвестиційного законодавства і гарантія його стабільності. На жаль, на сьогодні, в нашій країні в зв'язку з бойовими діями виникає політична нестабільність, що відлякує інвестиційний інтерес. Також це стосується й великої корупції, слабкої судової системи. Все це зменшує довіру зарубіжного інвестора;

- 2) застосування в законодавстві функціонально-системного підходу до заохочення інвестиційної діяльності, удосконалення його ефективних систем і правових засобів;

- 3) застосування спеціальних (вільних) економічних зон та сукупність пільг, гарантій та державна підтримка, а також підтримка на місцевих рівнях;
- 4) гарантування поруки інвесторам, захист вкладів;
- 5) виділення першочергових сфер економіки та заохочення вкладення коштів в них;
- 6) розбудова інфраструктури і правового забезпечення доцільного інвестування як безпосередньо, також і через третіх осіб;
- 7) застосування правових основ для нормальної діяльності інвестиційних відносин.

Дослідження інвестиційної діяльності дає змогу перейти до одного з головніших і основних завдань — це вивчення сутності і змісту інвестування. Вирішення цього питання дасть змогу не лише встановити, а також й виявити його регулюючі можливості й усвідомити системи його роботи.

1.2 Нормативно – законодавче регулювання обліку та аудит капітальних інвестицій

Загальні правові основи управлінням бухгалтерським обліком розміщені в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», він визначає правові засади організації, управління, ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності і розповсюджується на всі юридичні особи не зважаючи на організаційно-правові форми і форми власності, а також на представництва зарубіжних суб'єктів господарської діяльності, котрі зобов'язані організувати ведення бухгалтерського обліку та звітувати стосовно до чинного законодавства[23].

Головними нормативними документами стосовно обліку й оцінки грошових інвестицій в Україні є: Закон України «Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні», Національні стандарти бухгалтерського обліку, Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій

підприємств і організацій та інші.

Інвестування – є комплекс фактичних дій громадянами, юридичними особами і державами щодо реалізації інвестицій. Воно відбувається на основі:

- 1) фінансування, що здійснюється громадянами;
- 2) фінансування, що здійснюється недержавними підприємствами, господарськими асоціаціями та релігійними та громадськими організаціями;
- 3) державного фінансування, що виконується органами влади й управління України та установами і державними підприємствами;
- 4) іноземного інвестування, що здійснюється зарубіжними державами, фізичними та юридичними особами;
- 5) спільного фінансування, що здійснюється юридичними та громадянами України та інших держав [24].

Стосовно Міжнародних стандартів фінансової звітності [13], поняття "інвестиційна діяльність" - це діяльність, яка пов'язана з купівлею і реалізацією необоротних активів та здійсненням грошових інвестицій, що не є елементом відповідних грошових коштів. А значить, що купівля основних засобів, облігацій, акцій, нематеріальних активів, цілісних майнових комплексів та інше, до інвестиційної роботи відносяться надходження грошових сум у вигляді відсотків сплати наперед грошовими коштами і позики, які надані другими суб'єктом господарювання та дивіденди, від повернення позик, від ф'ючерсних та форвардних договорів, опціонів та виплати коштів згідно договорів (за виключенням тих договорів, що укладають для основної діяльності). Але, на нашу думку, ці грошові доходи не мають прямого, а тільки певне не пряме відношення до інвестування.

Об'єктивною основою інвестування є життєвий цикл проєкту. Інвестиційний цикл - це час за який реалізують інвестиції. Інвестиційні цикли щільно пов'язані з життєвим циклом самого підприємства, так як не одне підприємство не може функціонувати без інвестиційних вкладень.

Економічна ситуація, що сформувалась в цей час в Україні стала

сприятливою базою для появи та функціонування нової організаційної структури господарювання, базою діяльності якої є певний законодавчий та економічний розподіл обов'язків між власником та органом управління. У той же час реальна ситуація така, що без наявності чіткої системи управління підприємствам, яка б забезпечувала злагоджену роботу усіх сфер його діяльності все складніше витримати вимоги боротьби за першість, яка постійно посилюється. Тому, безпосередньо складається напрямок до розробки нових і удосконалення існуючих методик управління підприємством загалом та зокрема інвестиційними процесами, що на ньому відбуваються, як важливої складової системи менеджменту господарюючих суб'єктів [9].

Для з'ясування місця та функції управління інвестиційним процесом в загальній системі управління підприємством вбачаємо потребу в дослідженні економічної сутності та основних принципів управління підприємством.

В цілому, для вдалого функціонування підприємства обов'язковими є присутність як мінімум кількох принципових обставин: розвиненість економіки, опановане населенням підприємництво, співжиття різних форм власності, які визнаються державою, наявність управлінського персоналу належного кваліфікаційного рівня. Отже, без виконання даних умов і доти, поки в обсягах держави (одного регіону) окремої сфери не будуть зроблені необхідні нормативні та економічні вимоги для успішного функціонування підприємства, говорити про результативну реалізацію норм управління передчасно.

У зв'язку з цим, узагальнення накопиченого за роки економічних реформ досвіду допоможе, на наш погляд, зрозуміти суть перетворень, що відбуваються, у системах управління українських підприємств. Попри відносну нетривалість ходу перерозподілу власності в країні, уже можна виділити деякі етапи формування організацій управління підприємством, виявити джерела помилок і запропонувати шляхи їх подолання [15].

На різних етапах розвитку економіки України формувались передумови створення ефективного корпоративного оточення, проте водночас виникали

певні суперечності в системах управління, з якими доводиться мати справу на практиці і в цей час. Кожний етап персоніфікує новий етап розуміння керівництвом держави економічних складностей та розробки шляхів їх рішення, тому межі етапів умовні та можуть бути зіпсовані в будь-яку сторону стосовно до застосовуваних критеріїв. На наш погляд, розпочав складатися якийсь корпоративний стиль відносин окремих структур, приміром, як банківський капітал, нафтогазові підприємства та інші, то ді як на зміну державним керівним органам приходять інші компанії. відстороненість більшості населення від деяких процесів партнерства в управлінні власністю, втрата робочих місць та економічна безграмотність створили несприятливе відношення до ходу реформування економіки.

Прийшов час закладення новітніх систем управління поміж новітніх для яких було підприємницьких структур які створені молодими підприємцями в два шляхи: перший це ввійти в кооперацію з минулими державними структурами, чи протиставити їм розвинений бізнес, заснований на досвіді зарубіжних підприємств. Крім того на прийняті на підприємствах управлінських рішень почала впливати отримана якісна зарубіжна освіта в сучасних для української економіки галузях: на фінансовому та фондовому ринку, на ринку боргових інструментів, менеджменті та маркетингу. Активна інтеграція західних і українських підприємств, співробітництво на українському фондовому ринку обов'язкове підштовхували українські підприємства до розуміння необхідності запровадження сучасних ефективних методів управління підприємствами [6].

Період адаптації до міжнародних стандартів та формування системи управління інвестиційними процесами підприємства раніше існував і дотепер. Грошова приватизація в умовах прийняття законів про акціонерні товариства, про ринок цінних паперів.

Головний тягар складності залучення інвестицій переходить з центру до регіонів. Регіональна влада ухвалює місцеві закони до утворення страхових фондів по залученні інвестицій, та об'єктом купівлі-продажу стосовно до

ухвалених регіональних законів стає земля і інші об'єкти нерухомості, що вже передбачено і не заборонено законодавством.

Власники акції вступають із підприємством в своєрідні відносини: вони дають можливість саме існування підприємства як постачальники коштів, необхідних для його створення, розвитку та росту. Зацікавленість акціонерів повинні брати до уваги у всіх головніших аспектах управління підприємством. В цілому, узагальнюючи наведені припущення слід зазначити, що система управління підприємством являє собою сукупність методів та напрямків взаємодії підприємства як об'єкта серед тих з кого воно може впливати в міру своїх законодавчих, економічних та правових можливостей (рис. 1.1).

Рисунок 1.1- Фактори впливу на формування системи управління підприємством

Джерело: сформовано автором за літературними джерелами

На сьогодні стає помітним слабе підготовлення українських менеджерів, особливо вищестоящі інстанції, до вибору плану розвитку, залученню інвестицій, завоюванню та утриманню ринків збуту, врахування

мотивації спільних партнерів. Все це приводить до подальшого перерозподілу власності [2].

Все це становить досить важливу частину системи управління, що демонструє інтерес як для конкретного підприємства, та і для корпоративних відносин, що складаються в Україні.

Система управління інвестиційними процесами підприємства в даному контексті представляє собою систему інвестиційного менеджменту, яка повинна бути орієнтована насамперед на оптимізацію та мобілізацію ресурсів за рахунок залучення капіталів шляхом випуску і роботи з цінними паперами, активної взаємодії із закордонними фондами й організаціями, використання офшорних і вільних економічних зон, акумулювання коштів підприємств у недержавні пенсійні фонди, страхові компанії, у депозити банків і фінансових компаній, а також у капітал підприємств - учасників підприємства.

Таким чином, успішне управління інвестиційними процесами підприємства обумовлене як своєчасними й результативними рішеннями головного менеджменту в повсякденній роботі, так же в питаннях планів, що повинна розроблятися не тільки на базі внутрішньої інвестиційної системи, але й з урахуванням тенденцій основних макроекономічних індикаторів, у тому числі: динаміки фінансового ринку і фіскальної політики держави.

Основним джерелом фінансування інвестицій є власні кошти в підприємств і позикові ресурси. Реальні обсяги коштів підприємств, використовуваних на інвестиційні цілі, знижуються у зв'язку зі складним фінансовим становищем більшості підприємств і ростом числа збиткових виробництв. Для ефективного здійснення процесу управління підприємство має визначити перелік і обсяг інформації про функціонування підприємства.

У межах структури управління підприємством обов'язково виникають два рівнозначні завдання пов'язані з формуванням системи управління інвестиційними процесами: залучення ресурсів для здійснення господарської діяльності та їх ефективний розподіл.

1.3 Теоретичні та практичні засади обліку та аудиту капітальних інвестицій

Найбільшу питому вагу в доходах державного бюджету складає те, що зароблено аграрним сектором. Це безпосередньо позначається на валютно-курсову сталість, накопичення золотовалютних запасів НБУ та суть економіки в очікуваних параметрах, як за інфляцією, так і за валютним курсом. Саме це характеризує ступінь розвитку аграрного виробництва господарства.

Становлення ринкових відносин в Україні супроводжувалося ростом інтересу до досвіду управління підприємствами промисловості, будівництва і комунального господарства в країнах з історично сформованою ринковою економікою. Певний вплив на становлення сучасних вітчизняних концепцій управління підприємствами зіграли роботи закордонних дослідників: М. Loughran [27], М. Smith [30].

У період реформування економіки, а в подальшому української економіки терміни "управління", «управління підприємством», "корпоративне управління" все частіше стали використовуватися в медіа та мас-медіа, поступово формуючи економічну уяву про систему управління підприємством, як один з найголовніших способів ефективного виходу українських підприємств з кризи. Поруч з цим, активна і постійно зростаюча взаємодія з закордонними партнерами, розвиток системи управління інвестиційним процесом в загальній системі управління підприємством зумовлює дослідницькі ініціативи у сфері організації ефективного управління підприємством, як передумови та базису для формування дієвої, належним чином структурованої системи управління інвестиційним процесом всередині окремих господарських одиниць [2].

У ході реформування фінансово-економічних відносин в Україні відбулися глибокі соціально-економічні перетворення. Зміни, що відбулися, спочатку збіглися з глибокою кризою економіки країни, й негативно позначилося на розвитку виробничих відносин. У зв'язку з огляду на це

зазначеним важливого значення набувають заходи щодо врегулювання міжгалузевих відносин щодо ефективного розвитку інвестиційних процесів. Практика свідчить, що для врегулювання міжгалузевих відносин недостатньо макроекономічних заходів. Щоб забезпечити високий рівень ефективності інвестицій важливе значення мають заходи на регіональному рівні.

Водночас, зміни, що відбулися у складі та структурі інвестицій у процесі реформ, визначили новий характер і зміст економічних проблем їх використання. Тому, нині посилилась актуальність питань удосконалення науково-методичних засад дослідження економічних проблем, пов'язаних з використанням інвестиційних ресурсів та обґрунтуванням напрямів підвищення ефективності їх використання. Значення комплексного вивчення питань економічної ефективності використання основних засобів на регіональному та місцевому рівнях значно зростає через необхідністю вирішення нових завдань щодо оптимізації розвитку окремих галузей та збільшення інвестиційної привабливості регіонів.

Особливої уваги вимагають питання врахування та оцінки регіональних факторів і особливостей і резервів використання інвестиційних ресурсів; методології та методики проведення аналізу і оцінки можливостей ефективного їх використання; розробки організаційно-економічного механізму реалізації цих можливостей [6].

Досліджуючи сучасний стан розвитку інвестиційних справ в регіонах України, треба відмітити, що більшість з них має низький рівень інвестиційної привабливості, а різниця між найвищим і найнижчим показником перевищує 6 разів. Проведені розрахунки, свідчать, що на стан інвестиційних процесів і загальний рейтинг областей, найбільш суттєво впливає норма прибутку, яка характеризує ефективність капіталу. З огляду на ступінчасту зміну значень рейтингового показника за рівнем інвестиційної привабливості в Україні треба виділити п'ять груп регіонів. Лідерами за цим показником є Дніпропетровська і Київська області. Порівняно високим рівнем ефективності капіталу та вищою концентрацією інвестицій на одиницю площі і рівнем забезпеченості об'єктами

інфраструктури вирізняються центральні області, які також мають високий рівень інвестиційної привабливості аграрного виробництва[2].

Як показує досвід, постійний обсяг інвестицій припадає на регіони з відносно розвиненішою інфраструктурою та де місцева влада надає активну підтримку зарубіжним інвесторам у формі розповсюдження, консультацій інформації, пошуку закордонних компаньйонів, розробки і реалізації інвестиційних задумів.

Здійснення витрат у теперішній період передбачає здобуття суб'єктом інвестування деяких інвестиційних об'єктів, застосування яких дозволяє одержати вигоди у майбутньому. Під цим процесом відображається розуміння «інвестиційна діяльність», своєрідності якого у зазначеною мірою викликані характером діяльності суб'єктів [10].

Побудова в Україні економіки їхньої якості, збільшення прав господарських суб'єктів та регіонів у виконанні власної економічної політики надає можливості для заохочення економічної активності на рівні регіону, приміром створення виняткових територіально-господарських одиниць спеціальних (вільних) економічних зон (СЕЗ) або територій пріоритетного розвитку (ТПР).

Відповідно до господарської спрямованості і економічних умов діяльності в Україні мають змогу створюватися такі СЕЗ: цих зовнішньоторговельні (експортні, імпорتنі, транзитні, вільні митні зони, порто-франко, комплексно-виробничі (експортно або імпоротно орієнтовані), науково-технічні (у формі регіональних інноваційних центрів, науково-виробничих парків і локальних інноваційних центрів), туристсько-рекреаційні, офшорні (банківсько-страхові) та зони прикордонної торгівлі.

Характерними для більшості СЕЗ та ТПР є податкові і митні пільги стосовно: ввізного мита – податкова пільга на п'ять років за ввезення матеріалів, устаткування, сировини які необхідні для втілення інвестиційних проектів; ПДВ на додану вартість – податкова пільга на п'ять років завезення сировини, матеріалів, устаткування, необхідних для реалізації інвестиційних

проектів; податку на прибуток - встановлення ставка 20% на весь час вставлення інвестиційного проекту чи передбачена податкова пільга від цього податку починаючи в перші три роки від дати одержання першого прибутку та застосування податку на прибуток в розмірі 50% від діючої ставки наступні три роки, а вже потім використовується звичайна ставка.

Проведеним аналізом встановлено, що створення СЕЗ і ТПР є поки що не досить дієвим економічним важелем для швидкої активізації інвестиційних процесів на цих територіях[2].

Регіони, що відносяться до споживаючих продукцію, мають виділити пріоритетні галузі, котрі ефективніше використовують наявний природно-кліматичний потенціал, з найбільшою масою прибутку і віддачею на затрачені працю й матеріально-технічні ресурси, обґрунтувати оптимальну структуру міжрегіонального товарного обміну для повного забезпечення в широкому асортименті продовольчими товарами. Саме ці програми доводять, що найбільш ефективно інвестиційні процеси розвивалися саме на територіях першочергового розвитку.

Усякий конкретний регіон має незаперечне право участі у формуванні міжрегіональних фондів і експортних ресурсів в обсягах, що перевищують внутрішній попит з розрахунку на особу не нижче науково-обґрунтованої норми споживання. При цьому необхідно враховувати причини і наслідки різкого спаду виробництва, зростання безробіття, зниження рівня платоспроможності населення, отже, необхідність забезпечення соціальної підтримки населення до рівня науково-обґрунтованої потреби продовольчого забезпечення з ціллю збереження здорового життя нації. Стан забезпеченості основними продуктами харчування відображає характеристика потенційних можливостей зон і регіонів і свідчить про доцільність чи необхідність вивозу або ввозу тих чи інших-продуктів конкретним регіоном. При цьому потребують відпрацювання принципи взаємовідносин (контрактних відносин) на основі прямих взаємозв'язків регіонів, що відповідно одні види продукції ввозять, інші вивозять, тобто на умовах зустрічних поставок продовольства і раціональних

товаропотоків. Контрактна система створення регіональних і міжрегіональних фондів основних видів продовольства може стати основою формування ефективного інвестиційного процесу в регіоні. Нерегульований донедавна імпорт аграрно-продовольчих продуктів, які виробляються в Україні, негативно впливає на продовольчу безпеку країни, призводить до витіснення з внутрішнього ринку вітчизняних товаровиробників.

В загальному підсумку інвестиційна привабливість території позначається інтегральною сукупністю критеріїв дієвості умов інвесторів до вкладення коштів з ціллю його збільшення чи одержання соціального результату. Це означає, що інвестиційна привабливість регіонів визначається на основі оцінки системи показників їх соціально-економічного розвитку в цілому, або/чи окремої галузі діяльності, галузі, підприємства, які слугують умовами забезпечення найвищої ефективності інвестицій. Отже, інвестиційну привабливість регіону формує сукупність факторів, що зумовлюють рівень його соціально-економічного розвитку.

Оцінку інвестиційної привабливості регіону, на нашу думку, варто здійснювати за такими показниками: ступінь економічного розвитку регіону; ступінь розвитку інвестиційної інфраструктури; демографічна інфраструктура; ступінь розвитку економічних зв'язків та комерційної інфраструктури; ступінь екологічних, кримінальних та других ризиків.

Кожний із узагальнених показників визначається системою аналітичних показників. Зокрема, загальноекономічний розвиток регіону визначається такими даними: питома вага регіону у ВВП; розмір виготовленої промислової продукції на одного жителя, яка характеризує промисловий хід розвитку; ступінь самозабезпечення найважливішими продуктами харчування регіону - виробництво життєво необхідних продуктів харчування на одного жителя: хліб і хлібобулочні вироби, цукор-пісок, м'ясо, олія, консерви і т.д.; розмір та динаміка капіталовкладень на одного жителя[2].

Ступінь розвитку інвестиційної інфраструктури визначають: кількістю підрядних будівельних організацій незважаючи на форму власності; об'єм

місцевого виробництва будівельних матеріалів; забезпечення автомобільним та залізничним транспортом; виробництво енергетичних ресурсів на одного жителя

Демографічну характеристику регіону визначає наступна система показників: питома вага населення регіону до загальної чисельності жителів країни; співвідношення сільських та міських мешканців; питома вага населення, що зайняте у громадському виробництві; ступінь кваліфікації працівників регіону [9].

Ступінь розвитку ринкових відносин і комерційної інфраструктури рекомендується визначати на базі цих показників: питома вага приватизованого підприємства до загальної кількості підприємств; відсоток компаній і фірм недержавної форми власності до загальної кількості виробничих підприємств; кількість СП; страхових компаній, кількість банківських установ, бірж (спеціалізованих фондових, товарних,).

Ступінь екологічних, кримінальних і інших ризиків встановлюється такими показниками, як відсоток підприємств із шкідливими виробництвами, ступінь економічних правопорушень, середній радіаційний фон та інше.

Інвестиційна приваба окремої галузі діяльності включає: макроекономічне значення продукції сфери, та її особливість, відсоток експорту, імпорту, ступінь самозабезпечення внутрішніх потреб; ємність внутрішнього ринку продукції, можливість його збільшення (ступінь конкурентоспроможності, особливості каналів реалізації, монопольність); ступінь державного втручання в розвиток сфери (амортизаційна і кредитна політика, законодавство і податки); соціальна роль сфери (середня заробітна плата, кількість робочих місць, екологічна безпечність); фінансово-економічні умови розвитку галузі (оборотність активів, ступінь прибутковості) [5].

На економічні показники, які застосовуються для визначення інвестиційної приваба регіонів, суттєво впливають природно-кліматичні, правові, соціально-політичні, технологічні, інфраструктурні та соціально-психологічні фактори.

У своїй сукупності перелічені показники визначають умови залучення й використання інвестицій та інвестиційну привабливість регіонів і в цілому. Форми організації інвестиційного процесу на регіональному рівні можуть бути різними залежно від джерел і напрямів використання інвестицій, однак важливою для регіонів умовою є консолідація всіх джерел фінансування та вжиття заходів щодо активізації інвестиційної діяльності [2].

Дослідження свідчать [20], що система управління стала будуватися на підставі відпрацьованих та діючих норм в галузі цінних паперів, фінансів, трудових стосунків, контрактних зобов'язань, угод про виконання, організаційних структур, комерційних інвестиційних рішень. За присутності базових державних паперів та накопиченого досвіду можливо будувати структуру управління на рівні конкретного підприємства, в такий спосіб задавати орієнтири в цілому українській економіці. В кожному конкретному епізоді підприємство в особі її керівництва робить вибір на користь послідовного включення системи управління інвестиційними процесами в загальну структуру управління підприємством.

В ході функціонування підприємства в її корпоративне врядування залучаються усякі категорії людей, відповідно керівництво підприємства в ході прийняття рішень має враховувати інтереси цих економічних складові суспільства, кожна з яких описана нижче[14] .

Споживачі, котрі вимагають до себе найпильнішої уваги з боку підприємства. Без споживачів взагалі не бути існувати. Споживачі бажають одержати якісні товари та послуги, доступні ціни, гарне обслуговування і чесну рекламу. Коли підприємство не прагне направити зусилля у сфері управління на задоволення бажань споживачів, інакше кажучи головний стратегічний прорахунку підприємства, через який може бути отримана невдача. Це визначено тим, що ставлення суспільства до підприємства в більшій мірі формується в місцях реалізації товарів і послуг.

Працівники, суть стосунків яких з підприємством проходить від стандартних вимог правильної оплати праці та до інших аспектів сторін

відносин роботодавця з працівником: охорона здоров'я на робочому місці, невтручання в приватне життя рівність можливостей, фінансова безпека, воля самовираження й гарантія відповідного рівня життя. Врахування цих інтересів при побудові системи управління підприємством забезпечить наявність чіткої злагодженої системи менеджменту персоналу.

Корінне населення відповідно, на яке підприємство робить найбільший вплив в ході виробництва. Якраз тут від них чекають дієвої участі у вирішенні проблем місцевого значення: система охорони здоров'я, організація транспорту, умови для відпочинку, вирішення питань навколишнього середовища.

Від структури управління підприємств чекають участі в вирішенні проблем міжнародного та національного масштабу. У той же час їх першорядним обов'язком перед спільнотою є турбота про підтримку підприємницької діяльності як товаровиробник товарів та послуг і роботодавця. Однією з основних світових проблем, є питання екологічної безпеки[14].

Постачальники, в основному це малі підприємства, які очікують від співпраці з підприємствами чесних торговельних відносин та своєчасних платежів. Відносини підприємств та їх постачальників становлять життєво важливу складову системи управління.

Накопичений зарубіжний досвід це не панацея від всіх наших проблем. Стосовно до українських умов необхідно враховувати своєрідність соціального та економічного розвитку суспільства, ступінь готовності громадян до прийняття норм організаційної культури. Без врахування цих особливостей західні пропозиції з побудови системи управління можуть бути непридатними до вітчизняних реалій.

Дійсно, перш ніж розглядати систему і порядок формування системи управління інвестиційними процесами, на наш погляд, необхідно розглянути шляхи можливого входження підприємств у систему сучасного корпоративного управління. Як показує аналіз, для цього вищим менеджментом підприємств має бути виконаний широкий масштаб багатопланової роботи, заснованої на

умовах сучасного маркетингу, менеджменту та права. Ця робота, як вбачають вчені має складатись з подальших основних етапів:

- жорстке визначення задач діяльності підприємства та способи стимулювання її власників;
- реорганізація підприємства до рівня незалежних організацій під наглядом власників;
- вибір структури, відповідно поставленим цілям: виробництво, збут продукції, нововведення, маркетинг;
- розробка основоположних принципів роботи підприємства.
- зміна системи прикладів оплати праці персоналу, особливо вищих менеджерів [20, 21, 25, 11].

Переходячи до питання місця та ролі управління інвестиційними процесами в загальній системі управління підприємством слід відмітити, що на розвиток підприємств сьогодні прямо впливає від правильно організована фінансова діяльності і саме інвестиційна діяльності. Так, як реструктуризація підприємств та створення різних структур спричиняє до взаємодії чималої кількості юридичних осіб, отже доцільно розглядати принципи управління інвестиційними процесами на основі наступних головних цілей:

- зміцнення структурних підрозділів підприємства відносно залучення інвестицій за покращення інвестиційної привабливості;
- формування додаткових виробничих потужностей в наслідок злиття підприємств;
- проникнення за посередництвом підприємства у виробництво і збут різних товарів;
- здійснення єдиної політики та проведення єдиного нагляду за дотриманням загальних інтересів підприємства у галузі інвестування в його розвиток;
- пришвидшення процесу диверсифікації;
- створення внутрішніх інвестиційних надходжень;
- об'єднання в капіталі інших підприємств і ін.

На сучасному етапі розвитку економіки багато вчених займаються питанням обліку нематеріальних активів, адже це питання є досить новим і мало дослідженим. Стає очевидним, що нематеріальні активи є умовою забезпечення дохідності організації. Водночас багато керівників ще не до кінця розуміють значення внеску, що дають нематеріальні активи в ході їх використання.

Відображення нематеріальних активів у фінансовій звітності, регламентується НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності». Головними формами звітності, в яких відображаються нематеріальні ресурси, є баланс та примітки до річної фінансової звітності. У балансі нематеріальні активи відображаються окремою статтею в першому розділі активу «Необоротні активи», де показує вартість об'єктів, що віднесені до нематеріальних активів відповідно до НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи». У цій статті наводиться окремо первісна вартість та залишкова вартість нематеріальних активів, та також сума амортизації. До підсумку самого ж балансу включається залишкова вартість нематеріальних активів[14].

У примітках до річної фінансової звітності дані за нематеріальними активами показуються в першому розділі, який так і називається «Нематеріальні активи». У примітках показує інформація щодо кожної групи нематеріальних активів з відокремленням інформації про створених підприємством / установою нематеріальних активів. Можемо констатувати, що на сьогодні питання відображення нематеріальних активів в обліку не залишені без уваги та в фінансовій звітності їм відведене належне місце[28].

Інвестування є складною за змістом та містить сукупність різноманітних дій, що називаються іменуються циклом. Під даним терміном слід знати сукупність заходів від моменту набуття рішення про інвестування до заключного етапу — досягнення, повернення вкладень та очікуваного запланованого результату - прибутку чи соціального ефекту. Згідно міркувань І.О. Бланка, інвестиційний цикл формується з таких головних етапів [24]:

- 1) перед інвестиційний етап- це етап ухвалення рішення про вкладення коштів, визначення джерел та затвердження й експертизи інвестиційного проекту;
- 2) період інвестицій передбачає інвестування в об'єкт і проведення необхідних всіх для цього практичних дій;
- 3) експлуатаційний етап це- відшкодування інвестором вкладених коштів, одержання прибутку та досягнення наміченого соціального ефекту в наслідок експлуатації інвестованого об'єкта.

Підводячи підсумки треба зазначити, що успішна реалізація регіонального інвестиційного процесу зумовлюється чітко визначеною стратегічною метою, цілями і завданнями для їх досягнення, а також рівнем створеного у регіоні ресурсного, соціально-економічного та інтелектуального потенціалу, тобто сукупністю сформованих факторів, що визначають рівень соціально-економічного розвитку регіону а також його місце та значення в загальноекономічних показниках економіки країни. Важливе значення при цьому мають: стан і структура інвестиційного потенціалу, розвиненість ринку інвестицій, у тому числі регіонального, визначені регіональні інвестиційні пріоритети, сформованість інвестиційного середовища та розвиток соціальної інфраструктури.

РОЗДІЛ 2

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1 Організаційно-економічна характеристика підприємства

Підприємство планує свою діяльність, стратегію та тактику її ведення надалі, орієнтуючись на річну фінансову звітність, у якій відображаються безпосередньо, що в подальшому впливає на результати такої діяльності. Тому правильність їх відображення є важливим фактором у плануванні, а потім і веденні діяльності суб'єкта господарювання. Задля цього на підприємствах, в організаціях, установах проводиться аудит із метою якого являється висловлення та пропозиції незалежного (професійного) аудитора щодо правильності відображення показників у звітності та відповідності законам, положенням та іншим нормативно-правовим актам при їх визначенні.

Товариство з обмеженою відповідальністю «Вікторія» Сумської області зареєстровано в Єдиному державному реєстрі, про що надана Виписка, що представлена в додатку А. Індивідуальний податковий номер підприємства становить 03779395. Підприємство також є платником податку на прибуток (додаток Б). Місцезнаходження підприємства, відповідно до статуту, зареєстровано за адресою 42442 Сумська область, Сумський район, с. Великий Бобрик, вул. Сумська.1 А.(додаток В)

Директором ТОВ «Вікторія» Сумської області є Швачич Віктор Іванович, Посаду головного бухгалтера обіймає Заєц Ірина Василівна. Виробниче підприємство фінансові операції проводить та обслуговується в АТ «Ощадбанк» МФО 305299. (додаток Е)

Взаємовідносини адміністрації та профспілковим комітетом товариства регулюють за допомогою Колективного договору. Головою профспілкового комітету ТОВ «Вікторія» є Степанова Галина Вікторівна. Цей документ дає

можливість регулювання соціально-економічних і трудових взаємовідносин, соціального захисту працівників в ТОВ «Вікторія». Цим документом закріплені зобов'язання дотримуватись партнерства та соціальних принципів: рівності Сторін, конструктивності та аргументованості при проведенні переговорів та укладання Договору, взаємної відповідальності, внесення змін і доповнень згідно до договору, вдосконалення та вирішення питань які безпосередньо стосується до нього. (додаток 3)

Згідно колективного договору всі сторони зобов'язуються колективно вирішувати всі трудові спори, шляхом мирних процедур зазначених в законодавстві, без фактичного призупинення діяльності самого товариства.

Вся кадрова політика на підприємстві визначається по принципу рівності всіх трудових прав, не дивлячись на їх стать чи походження, та інших обставин.

Відомості про Товариство з Обмежено Відповідальністю «Вікторія» можна побачити в паспорті (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 - Паспорт ТОВ «Вікторія» Сумської області.

Повне найменування	Товариство з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія»
Організаційно-правова форма	Приватна власність
Місцезнаходження	Україна, Сумська область, Сумський район, с. В. Бобрик, вул. Сумська .1А.
Галузь	Сільське господарство
Види діяльності із зазначенням найменування виду діяльності та коду за КВЕД	01.11 Вирощування зернових та технічних культур; 01.41 Розведення великої рогатої худоби; 01.46 Розведення свиней.
Середня кількість працівників, осіб	82

Джерело: сформовано за матеріалами підприємства

Кожен працівник на підприємстві дотримується норм внутрішнього розпорядку трудових відносин та нормативних актів згідно охорони праці та пожежної безпеки. Весь трудовий колектив виконує всі свої обов'язки досить сумлінно, та якісно, частина працівників працює за сумісництвом та поєднує дві посади одночасно.

Згідно до Статуту ТОВ «Вікторія» предметом, метою та діяльністю товариства визначається отримання прибутку, вирішення всіх суспільних

потреб в продукції та послугах. Предметом діяльності є виробничо-господарська діяльність, послуги та торгівля. Для ведення сільськогосподарського виробництва та своєї постійної діяльності ТОВ «Вікторія» Сумської області обробляє земельні ділянки фізичних осіб (паї).

До основної спеціалізації даного господарства відноситься виробництво зерна, вирощування продукції свинарства. Робоча сила використовується досить ефективно. Кожний робітник обслуговує не один вид техніки, як нової так і більш застарілої, а в зимовий період займається ремонтом техніки. До мінімуму скорочені працівники управлінського апарату: кожний виконує роботу за сумісництвом, кожен працівник з адмін. персоналу може в повністю замінити іншого.

В господарстві існує ще ряд проблем, які в майбутньому необхідно вирішити. На балансі господарства обліковується техніка, яка повністю використала свій моторесурс. При нормі експлуатації 8 років машинно-тракторна техніка експлуатується вже більше 10 років.

Головною стратегічною метою ТОВ «Вікторія» являється забезпечення стійкої позиції на ринку, в наслідок одержання високих прибутків. При аналізі результатів фінансово-господарської діяльності були використані матеріали підприємства за період 2022-2024 років, Примітки до річної фінансової звітності за цей період та представлені в додатку Ж.

Стратегічні цілі діяльності Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія» Сумської області такі: досяжність; конкретність; вимірність.

Склад та структура активів Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія» Сумської області, Сумського району області представлено в таблиці 2.2.

За даними таблиці 2.2 представлено склад та структуру активів ТОВ «Вікторія». Необоротні активи в 2024 році склали 95624 тис.грн, або 43,3 % активів підприємства від загальної маси. В порівнянні 2022 та 2024 рік їх розмір зріс на 86731 тис.грн, або 34,5%, що на 8,8% в загальній вазі (питомій).

Таблиця 2.2 - Склад та структура активів ТОВ «Вікторія»

Стаття	2022р		2023р		2024р		Відх+,- 2024/ 2022, тис.грн
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	
Необоротні активи, в т.ч.	95624	43,3	84676	36,3	86731	34,5	-8895
Нематеріальні активи							
Незавершені капітальні інвестиції							
Основні засоби: - первісна вартість	157679	69,7	161457	69,2	177290	79,6	+ в 0,5 рази
- знос	67888	30,0	77586	33,3	91394	36,4	
- залишкова вартість	94891	39,7	83871	36,0	85896	34,2	
Довгострокові біологічні активи	733	3,2	805	3,4	835	3,3	+102
Оборотні активи, в т.ч.	130592	57,2	130715	63,7	164334	65,5	+33742
Запаси	133563	59,0	130715	56,0	90089	35,9	-43474
Поточні біологічні активи	4783	2,1	5321	2,3	2997	1,2	+1786
Дебіторська заборгованість за продукцію товари, роботи, послуги	2102	0,9	246	1,0	328	1,3	-1774
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	-	-	1140	4,8	14	0,5	-1126
Інша поточна дебіторська заборгованість	6875	0,3	6981	2,9	-	-	+106
Гроші та їх еквіваленти	3268	0,1	4040	1,7	50689	20,2	+47421
Інші оборотні активи	1-	-	52-	0,2	237	0,9	+236
Баланс	226216	100,00	233171	100,0	251065	100,0	+24849

Джерело: сформовано за матеріалами підприємства

Згідно фінансової звітності нематеріальні активи відсутні, так як немає активів, які відповідають критеріям визначення нематеріальних активів. Значну увагу заслуговують основні засоби. Первісна вартість ОЗ(основних засобів) в 2022 році складає 15 7679 тис. грн. зносу на цю суму складає 67 888 тис. грн., або 30,0%, що свідчить про не високий рівень зносу ОЗ в ТОВ «Вікторія», залишкова вартість ОЗ складає 39,7%. В 2023 році рівень не досить сильно

відрізняється від попереднього. В 2024 році в процесі своєї діяльності рівень залишкової вартості основних засобів становить 85 896 тис. грн. Ці показники показують тенденцію до розвитку господарства та формування основних фондів в ТОВ «Вікторія», та позитивні виробничі результати в діяльності.

Окремо розглянемо структуру оборотних активів Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія». В 2024 році розмір оборотних активів становить 164 334 тис. грн, що в порівнянні з 2022 роком відображає збільшення на 33 742 тис. грн. Запаси мають найбільшу питому вагу в структурі. В 2024 році розмір становив 90 089 тис. грн., що на 43474 тис. грн. менше за попередній 2022 рік. Біологічні активи збільшилися з 2022 року по 2024 рік на 1786 тис. грн. Однак в структурі активів ТОВ «Вікторія» були і зменшення. Дебіторська заборгованість зменшилася на 1 774 тис. грн., що є позитивним і відображає виважену політику у відносинах з покупцями своєї продукції. Дебіторська заборгованість з бюджетом зменшилася на 1 126 тис. грн. Особливу увагу можна приділити тому, що значними темпами повністю зменшилася дебіторська заборгованість підприємства.

Нами представлено склад та структуру поточної заборгованості Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія» Сумської області в таблиці 2.3. Звіт про основні економічні показники підприємства за 2024 рік представлено в додатку К.

За матеріалами таблиці 2.3 структура поточної заборгованості свідчить, що найбільшу питому вагу займають інші поточні зобов'язання, що викликано в результаті податкового кредиту. За період 2022-24 років їх питома вага зросла відповідно з 9,1 % до 20,8 %, або на 1957 тис. грн. відповідно.

В структурі заборгованості не значну питому вагу мають заборгованість за роботи, товари та послуги. В 2022 році їх розмір склав 1,5% проте в 2024 році питома вага відповідної поточної кредиторської заборгованості склала 1,2%, або на розмір 25 тис. грн. менше, що свідчить про сталий фінансовий стан досліджуваного підприємства.

Таблиця 2.3 - Склад та структура поточної заборгованості ТОВ «Вікторія» Сумської області

Стаття	2022		2023		2024		Відх. +, - тис. грн.
	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	тис. грн.	Питома вага, %	
Короткострокові кредити банків	10000	81,4	10000	78,0	10000	67,9	-
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	191	1,5	156	1,3	166	1,2	-25
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	463	3,8	403	3,1	366	2,5	-97
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	82	0,7	51	0,4	158	0,2	+76
Поточна кредиторська заборгованість з розрахунками з оплати праці	428	3,5	457	3,6	966	6,6	+538
Інші поточні зобов'язання	1117	9,1	1742	13,6	3074	20,8	+1957
Всього	12281	100	12814	100	14730	100	+2449

Джерело: розраховано автором за даними додатків

Поточна кредиторська заборгованість з розрахунками з бюджетом в 2024 році склала 366 тис грн. (2,5%) що на 97тис.грн менше відповідно до 2022 року. Ще меншу питому вагу становить поточна кредиторська заборгованість зі страхуванням. В 2022 році її розмір становив 82 тис.грн, а до 2024року зріс до 158 тис.грн, або на 76 тис.грн. Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками по оплаті праці в 2024 році становить 966тис.грн, або на 538 тис.грн більше в порівнянні з 2022 роком.

Значну динаміку також мають інші поточні зобов'язання. В 2022 році становить 1117 тис.грн, або 9,1% від загальної суми поточної заборгованості по ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області. В 2024 року інші поточні зобов'язання досліджуваного підприємства в порівнянні з 2022 роком збільшилися на 1 957 тис.грн, та складають 3 074 тис.грн, а в поточній вазі становить 3, 5%.

Вивчивши фінансову діяльність Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія» ми бачимо, Що підприємство \ досить розвиненим для теперішнього часу . За результати фінансової роботи в повній мірі відповідає керівник та головний бухгалтер. ТОВ « Вікторія» має низьку ймовірність до банкрутства враховуючи всі показники підприємства. Склад та структура власного капіталу ТОВ «Вікторія» представлено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4 - Склад та структура власного капіталу Товариства з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія».

Стаття	2022		2023		2024		Відх. +, - 2024/ 2022, тис. грн.
	тис. грн.	Питом авага, %	тис. грн.	Пит омава ага, %	тис. грн.	Пито мава га, %	
Зареєстрований капітал	797	0,4	797	0,4	797	0,4	-
Додатковий капітал	25478	12,4	25478	12,4	25478	12,4	-
Резервний капітал	113845	55,2	159956	74,1	159956	67,8	+46111
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	66111	32,0	29055	13,1	47865	19,4	-18246
Всього	206231	100	215286	100	234096	100	+27865

Джерело: розраховано автором за даними додатків

Охарактеризувавши дані таблиці 2.4, що показує склад та структуру капіталу доречно було б відмітити, загальна сума власного капіталу за 2022-2024 роки зменшився на 18246тис.грн. Це відбувається за рахунок того, що в 2023 році був розподілений прибуток за 2021 рік, в 2023 та 2024 році прибуток не розподілявся, так як була відкрита кредитна лінія, за якою є одна складає найбільшу питому вагу в загальній сумі власного капіталі в розмірі 67,8 % в 2024 році, що на 12,6 відсотки більше 2022року.розмір зареєстрованого капіталу за досліджуваний період залишається незмінним і складає 797 тис. грн. В такій же тенденції знаходяться розмір додаткового капіталу (12,4%) та резервного капіталу збільшив на 46111 тис. грн в 2024 році, на 12,6 % більше чим в 2022 році.

Позитивним моментом можна признати те, що в нелегкі часи в підприємства не з'явилися довгострокові кредити в банку, що свідчить про

фінансову стійкість. Таким чином, нами досліджено фінансовий стан ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області.

Всі сільськогосподарські підприємства незалежно від організаційно – правових форм власності зобов’язуються в повній мірі вести бухгалтерський облік та податкову звітність і подавати її в відповідні органи. Вивчивши фінансову звітність ТОВ «Вікторія», ми можемо зробити твердий висновок, що економічна ситуація на підприємстві досить стабільна.

Склад та структура землекористування ТОВ «Вікторія» розглянемо в таблиці 2.5. Дані таблиці 2.5 підтверджують, що площа сільськогосподарських угідь за 2022-24 роки зменшилась на 171,48га, що складає 6,0 відсотків. Також відбулося зменшення площі ріллі, що обробляється в господарстві на 138,38га, тобто на 4,9 відсотків.

Таблиця 2.5.- Склад та структура землекористування ТОВ «Вікторія»

Види земельних угідь	2022 р.		2023 р.		2024 р.			Відхилення (+;-) 2022 р. до 2024 р.	
	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %	Площа, га	Питома вага, %	В тому числі взято в оренду, га	Площа, Га	відхилення, %
Всього с.-г. угідь	2867,8	100	761,4	100	2696,3	100	2696,36	-171,48	- 6,0
в тому числі: - рілля	2834,75	98,85	726,9	98,75	2661,4	98,81	2966,36	-138,38	- 4,9

Джерело: розраховано автором за даними додатків

Динаміка середньої річної чисельності працівників та її ефективність використання робочої сили представлені в таблиці 2.6.

Як видно з таблиці 2.6 число працюючих на підприємстві, що аналізується, зменшилось 2 особи. Крім того, збільшилася середньооблікова ЗП (заробітна плата) одного робітника на 5,34 тис. грн. Це може бути також зумовлено збільшенням обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, а також і її вартості.

Таблиця 2.6 - Динаміка середньооблікової чисельності працівників ТОВ «Вікторія» та ефективність використання робочої сили на підприємстві.

Показники	2022р.	2023р.	2024р.	2022р.в % до 2024 р.	Відхилення 2024р від 2022р. (+,-)
Середньооблікова чисельність працівників, всього осіб	84	85	82	-2,38	-2
В тому числі в:					
- рослинництві	71	72	70	-1,41	-1
-тваринництві	13	13	12	-1,69	-1
Відпрацьовано 1 працівником днів в серед.	308	314	311	+9,77	+3
Вироблено валової продукції в постійних цінах на середньооблікового працівника, всього тис.грн.	77272,3	864822,2	79214,8	+2,51	+1942,5
В тому числі в рослинництві	69151,6	77842,2	71218,3	+29,88	+2066,7
В тому числі в тваринництві	8120,7	8639,6	7996,5	-1,53	-124,2
Фонд оплати праці, тис.грн.	11556,63	12648,33	1660,19	+35,51	4103,56
Середньорічна зарплата 1 працівника, тис.грн.	137,57	148,80	190,98	+38,82	5,34

Джерело: сформовано за матеріалами підприємства.

За даними таблиці 2.6, ми можемо констатувати, негативну динаміку до зменшення кількості працівників на підприємстві, але при цьому можна також визначити позитивну динаміку до інтенсивного використання робочої сили.

Показники фондоозброєності є важливими показниками оснащеності на підприємстві. Фондоозброєність ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області показує як оснащене досліджуване підприємство виробничими основними засобами.

Таблиця 2.7.- Забезпеченість фондами, та ефективність їх використання

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхилення 2024 р. у % до 2022 р.
Фондозабезпеченість, тис. грн.	54,58	57,78	62,68	+14,55%
Фондоозброєність, тис. грн.	1872,14	1877,27	2065,53	+11,03%
Фондовіддача, грн.	0,42	0,52	0,84	+100%
Фондоємність, грн.	2,37	1,90	1,18	-49,79%
Вироблено ВП в співставних цінах на 1-го середньооблікового працівника, тис. грн.	919,91	1017,44	966,03	5,01%

Джерело: розраховано автором за даними додатків

Показник фондовіддачі є більшим на 100 % у 2024 році порівняно з 2022. Що свідчить про збільшення валової продукції, що відбувається більш стрімко ніж збільшення вартості основних фондів, наявних на підприємстві.

Об'єм та структура товарної продукції та надання послуг по Товаристві з Обмеженою Відповідальністю «Вікторія» Сумської області , Сумського району представлені в таблиці 2.8.

Прибуток є найважливішим загальним явищем, який характеризує кінцеві результати господарської діяльності ТОВ «Вікторія». Формування всіх виробничих запасів залежить від розміру фактично отриманого прибутку, також на пряму залежить формування оборотних активів, повна платоспроможність підприємства. Звіт про реалізацію продукції сільського господарства за 2024 рік представлено в додатку Л.

Одним із інформаційних документів звітності про динаміку прибутку ТОВ «Вікторія» являється звіт про фінансові результати. Він є джерелом правдивої і повної інформації про доходи, прибутки, збитки і витрати за звітний період, тобто результати господарської діяльності (додаток Ж).

На основі горизонтального і вертикального аналізу рівня фінансових результатів ТОВ «Вікторія» можна зробити висновки, що у звітному році при збільшенні виручки від реалізації продукції на 7.44%, чистий прибуток збільшився на 11.52%.

Таблиця 2.8 - Об'єм та структура товарної продукції та надання послуг по ТОВ «Вікторія» Сумської області

Назва галузі та видів продукції, послуг	2022 р.		2023 р.		2024 р.		В середньому за 3 роки	
	Дохід (виручка від реалізації), тис. грн.	Питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації), тис. грн.	Питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації), тис. грн.	Питома вага, %	Дохід (виручка від реалізації), тис. грн.	Питома вага, %
Зернові і зернобобове	22500,5	35,28	462232,02	56,93	796284,65	56,94	49450573	52,08
пшениця озимий	35414,55	5,560	158448,90	19,52	406555,44	29307	20013963	21,08
Кукурудза	112963,13	17,71	290647,41	36,46	314067,23	22,54	239225,9	25,20
ячмінь	11812,71	1,85	7447,71	0,2	53291,16	3,8	24183,86	2,54
Інша продукція рослинництва	64810,13	10,16	5688,00	0,7	22370,8	1,62	30956,32	3,26
разом по рослинництву	577224,60	90,5	719814,25	88,66	1303026,30	93,17	86666884	91,29
Разом по тваринництву	60454,53	9,5	92065,6	11,34	95509,28	6,83	82676,48	8,71
Разом по рослинництву і тваринництву	637679,18	100%	811879,88	100%	1398535,58	100%	94936488	100%

Джерело: розраховано автором за даними додатків

Прибуток є найважливішим загальним явищем, який характеризує кінцеві результати господарської діяльності ТОВ «Вікторія». Формування всіх виробничих запасів залежить від розміру фактично отриманого прибутку, також на пряму залежить формування оборотних активів, повна платоспроможність підприємства. У наведених таблицях представлені показники фінансово-економічної діяльності підприємства, які розраховані за даними фінансової звітності ТОВ «Вікторія»

Основні економічні показники діяльності господарства представлені в таблиці 2.9.

Таблиця 2.9.- Основні економічні показники діяльності господарства

Показники	2022 р.	2023 р.	2024 р.	Відхи- лення (+;-)	Відхилення 2024 р. у % до 2022 р.
1.ВВП в порівняльних цінах	77272,3	86482,2	79214,8	+1942,5	+2,51%
а) на 100 га с,-г угідь, тис. грн.	2695,23	3132,28	2938,23	+24,3	+9,02%
б) на одного середньооблікового робітника, тис. грн.	919,091	1017,43	966,03	+46,12	+5,01%
2.Товарна продукція:	8334,00	9055,00	18810,00	+10476	+1,25%
а) на 100 га с,-г угідь, тис. грн.	290,68	237,96	697,70	+407,02	+1,4%
б) на одного середньооблікового робітника, тис. грн.	99,21	106,53	229,39	+130,18	+1,31%
3.Валовий прибуток:	16222,0	15639,0	28292,00	+12070,0	+7,44%
а) на 100 га с,-г угідь, тис. грн.	565,82	566,42	1049,41	+483,59	+8,54%
б) на одного середньооблікового робітника, тис. грн.	193,12	183,99	345,02	+151,9	+7,86%
4.Чистий прибуток (+):	66349,0	83547,00	142770,0 0	+76421	+11,52%
а) на 100 га с,-г угідь, тис. грн.	2314,23	3025,97	5295,62	+2981,39	+12,88%
б) на одного середньооблікового робітника, тис. грн.	789,87	982,91	1741,10	+951,23	+12,04%
5.Рівень рентабельності (+), %	+12,56%	+10,83%	+13,17%	+0,61%	+4,81%

Джерело: розраховано автором за даними додатків

Негативним моментом є те, що темп приросту собівартості значно впливає на кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства. Отже, на формування чистого прибутку ТОВ «Вікторія» повною мірою впливають фінансові результати, які були отримані після здійснення операційної та фінансової діяльності.

2.2 Організація бухгалтерського обліку капітальних інвестицій

Облік у ТОВ «Вікторія» автоматизовано. Увесь процес обліку від створення первинних документів до складання синтетичних регістрів та звітності відбувається у програмному середовищі.

Таблиця 2.10 - Характеристика програмного забезпечення ТОВ «Вікторія»

Показники	Одиниця виміру	2022 р.	2023 р.	2024 р.
Кількість комп'ютерів	шт.	10	8	8
Загальна кількість програм	шт.	10	8	8
з них: загальних:				
Windows	шт.	10	10	10
Word	шт.	10	10	10
Excel	шт.	10	10	10
спеціалізованих:				
1С: Підприємство 7.1	шт.	5	5	5
Витрати на інформаційне забезпечення	тис. грн.	13,2	17,3	20,8

Джерело: розраховано автором за даними підприємства

На досліджуваному ТОВ «Вікторія» бухгалтерський облік ведеться за допомогою програми «1С: Підприємство 7.0». Адже інформаційні системи бази «1С: Підприємство 8.2» мають більшу функціональність, ніж системи на базі «1С: Підприємство 7.0». Кардинальна відмінність в автоматизації побудови звітів.

Програма «1С Підприємство 8.2» суттєво допоможе вдосконалити бухгалтерський облік та покращити якість обробки документів на даному підприємстві. Для прикладу розглянемо документи з використовуваної програми на прикладі скріншотів нижче введення позаоборотного активу на підприємстві. Ми виконуємо наступні дії: Журнал - позаоборотний актив.

Вважаємо за доцільне також запропонувати до впровадження вдосконалену програму BAS Бухгалтерія. BAS-SOFT:та її модифікацію BAS Бухгалтерія ПРОФ: облік основних засобів.

1С:Предприятие - Форт 2000: СТОБ "Вікторія" - [Журнал "Облік позаоборотних активів": Отбор Введення позаоборотних активів до дії (01.01.24-31.12.25)]

Файл Действия Операции Довідники Журнали Звіти Сервис Окна Помощь

М М+ М-

Введення до дії Знос | Перемищення | Ремонт | Списання | Всі документи |

Документи по обліку позаоборотних активів

Дата	Документ	Номер	Рахунок	Автор
26.06.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000010	11.2	Заець Грина Василина
05.08.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000014	10.3	Заець Грина Василина
19.08.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000015	11.2	Заець Грина Василина
21.08.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000016	10.3	Заець Грина Василина
21.08.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000017	10.1	Заець Грина Василина
31.08.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000018	11.2	Заець Грина Василина
30.09.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000019	10.3	Заець Грина Василина
01.10.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000020	11.2	Заець Грина Василина
01.10.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000021	11.2	Заець Грина Василина
01.10.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000022	11.2	Заець Грина Василина
26.11.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000023	11.2	Заець Грина Василина
30.11.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000024	11.2	Заець Грина Василина
30.11.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000025	10.6	Заець Грина Василина
25.12.24	Введення позаоборотних активів до дії	0000026	10.4	Заець Грина Василина
03.02.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000002	11.2	Заець Грина Василина
28.02.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000003	11.2	Заець Грина Василина
30.03.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000001	11.2	Заець Грина Василина
01.04.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000004	10.4	Заець Грина Василина
30.04.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000007	11.2	Заець Грина Василина
01.05.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000005	10.6	Заець Грина Василина
21.05.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000009	11.2	Заець Грина Василина
22.05.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000006	10.4	Заець Грина Василина
16.06.25	Введення позаоборотних активів до дії	0000008	10.4	Заець Грина Василина

Проводки Новый документ Подчиненные документы Инвентарна відомість ОС

Активация Windows

Оборотно-сальдовая відомість ... Журнал "Облік позаоборотних..."

Для получения подсказки нажмите F1

NUM TA: 01.06.98 00:00:00 БИ: 4 квартал 2025 г. ТП:

Рисунок 2.1 – Журнал реєстрації позаоборотних активів

Джерело: сформовано за програмою обробки інформації

В даному документі ми наглядно можемо побачити, інтерфейс програмного забезпечення і її розширення в базі. В даному документі вказується джерело отримання (капітальні вкладення), рахунок джерела та склад з якого відбувалася поставка на баланс (комірник) МВО Курасова Л.М., рахунок позаоборотного зносу, тобто на який саме рахунок прийшов основний засіб (11.2). Номенклатурна назва ОЗ. Хто прийняв ОЗ, той кому ставлять ОЗ під звіт, його собівартість, строк його використання (знос).

Амортизація в ТОВ «Вікторія» проходить прямолінійно. Для цілей в бухгалтерському обліку основні засоби класифікувати та нараховують амортизацію за прямолінійним методом.

Необоротні активи в досліджуваному господарстві класифікуються за групами: основні засоби, інші необоротні матеріальні активи, нематеріальні активи.

Об'єктами невиробничого призначення вважаються необоротні активи, які використовуються (але можуть і не використовуватися) у господарській діяльності підприємства, але не підлягають амортизації в податковому обліку

згідно вимог Податкового кодексу України. До таких об'єктів належать зокрема: будівлі клубів, їдалень, палаців, домів культури, житлові будинки, будинки гуртожитків, будинки дитячих садків, та інше.

За статутом нематеріальні активи класифікуються:

- 1) знаходяться в експлуатації;
- 2) не введені в експлуатацію;
- 3) виведені з експлуатації;
- 4) здані в оренду;
- 5) знаходяться на консервації;
- 6) передані до спільної діяльності та без утворення юридичних осіб.

Строки для корисного використання визначаються для кожному об'єкту окремо при введенні в експлуатацію, в момент зарахування його на баланс комісією виходячи із акту; правових та інших обмежень відносно строків використання об'єкта та інших чинників; передбаченого морального та фізичного зносу; очікуваного використання об'єкта господарства з урахуванням його потужності або продуктивності.

Облік малоцінних необоротних матеріальних активів (МНМА), які будуть використовуватись, як очікується, протягом більше одного року, вартість яких становить менше 20000 грн., в господарстві здійснюють на рахунку 11.2 «Малоцінні необоротні матеріальні активи».

Амортизацію МНМА нараховувати методом списання 100 % вартості в першому місяці використання об'єкта. Бухгалтерський облік нематеріальних активів (НА) ведеться згідно П(С)БО - 8 «Нематеріальні активи». Строк корисного використання НА визначаються по кожному об'єкту окремо при введенні в експлуатацію, згідно наказу та акту, в момент зарахування його на баланс комісією виходячи із правових та інших обмежень відносно строків використання об'єкта та інших чинників; запланованого використання об'єкта з урахуванням його потужності або продуктивності; передбаченого фізичного й морального зносу. В разі, якщо очікувані строки використання конкретного нематеріального активу зменшується то строки його корисного використання

бажано б скоротити.

ІС:Підприємство - Форт 2000: СТОВ "Вікторія" - [Ремонт ОЗ та НМА *]

Файл Действия Таблица Вид Операции Довідники Журнали Звіти Сервіс Окна Помощь

RTCT

Типова форма № 03-2

С-г товариство з обмеженою відповідальністю "ВІК" Затверджена наказом Міністерства України від 29.12.1995 р. № 352

Ідентифікаційний код ЄДРПОУ 03779395 Код за УКУД _____

Затверджую Шваччів Віктор Іванович _____ 199__ р.

підпис, і., по б., прізвище

АКТ ПРИЙМАННЯ-ЗДАЧІ ВІДРЕМОНТОВАНИХ, РЕКОНСТРУЙОВАНИХ ТА МОДЕРНИЗОВАНИХ ОБ'ЄКТІВ

Дебет		Кредит		Сума	Номер	
Цек, відділ, дільниця, лінія	рахунок, субрахунок	код аналітичного обліку	рахунок, субрахунок	код аналітичного доступу	інвентарний	заводський
1	2	3	4	5	6	7
10.4	Ткаченко Андрій Миколайович	Ткаченко Андрій	12083.33	6059		8

найменування об'єкта

знаходився в плановому/неплановому ремонті (реконструкції, модернізації)

з _____ по _____, в саме _____ днів

Передбачені відомості дефектів роботи по ремонту (реконструкції, модернізації) виконані повністю / не повністю

вказати, що саме не виконано

По закінченні ремонту / реконструкції / модернізації об'єкт повинен виконуватися та зливатися в експлуатацію

Активация Windows

Перейдіть до розділу "Настройки", щоб активувати Windows.

Журнал "Облік позаоборотних ак..." | Документ "Ремонт позаоборотних..." | Ремонт ОЗ та НМА *

Для получения подсказки нажмите F1

NUM TA: 01.06.98 00:00:00 Б/В: 4 квартал 2025 г. Т/П:

Рисунок 2.2 – Документування первинного обліку ремонтів основних засобів

Джерело: сформовано за програмою обробки інформації

Усі організаційні заходи, пов'язані з придбанням, поліпшенням та вибуттям основних засобів в ТОВ «Вікторія», проводяться тільки членами постійно діючої інвентаризаційною комісією. Переміщення поза оборотних активів на досліджуваному підприємстві представлено на рисунку 2.3. За рахунок сформованого документа ремонт позаоборотних рахунків, можна дооцінити та доокументувати носій. Розглянемо обороти ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області на прикладі 15.2 рахунку «Капітальні інвестиції». Об'єктами основних засобів вважаються активи, собівартість одиниці яких вище 2 500,00 грн., термін яких використання більше ніж один рік. Ліквідаційна вартість новозбудованих будівель, що вводяться в експлуатацію встановлюється в сумі, що дорівнює 1% від первісної вартості такого об'єкта відповідно до первинних документів на досліджуваному підприємстві. Облік основних засобів досліджуваного підприємства

здійснюється по кожному об'єкту окремо і в кількісному і відповідно сумовому вираженні.

Дата	Документ	Номер	Рахунок	Автор
18.01.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000001	10.5	Заець Ірина Василівна
01.03.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000002	10.4	Заець Ірина Василівна
16.03.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000003	11.2	Заець Ірина Василівна
16.03.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000004	11.1	Заець Ірина Василівна
16.03.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000005	10.3	Заець Ірина Василівна
16.03.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000007	10.1	Заець Ірина Василівна
31.10.24	Переміщення позаоборотних активів між складами	0000006	10.4	Заець Ірина Василівна

Рис.2.3 – Переміщення поза оборотних активів на підприємстві

Джерело: сформовано за програмою обробки інформації

Кожному об'єкту (одиниці) основних засобів присвоюється унікальний інвентарний номер та заповнюється інвентарна картка. Забороняється використання однієї картки для двох і більше об'єктів.

Амортизація на основні засоби здійснюється за прямолінійним методом щомісячно в останній день звітного місяця. Нарахування амортизації основних засобів починається з наступного місяця після введення об'єкта в експлуатацію. Строки корисного використання ОЗ повинні дорівнювати строку корисного використання (експлуатації) відповідної підгрупи податкового обліку, до якої комісією було віднесено основний засіб.

Об'єкти ОЗ собівартість яких не задовольняє заданому ціновому критерію (2500 грн.), розглядаються як інші необоротні матеріальні активи (ІНМА) і обліковуються окремо від основних засобів. Облік ІНМА так само здійснюється в кількісному і сумовому вираженні. Кожному об'єкту (одиниці) присвоюється унікальний інвентарний номер. Забороняється використання однієї картки для

двох і більше об'єктів необоротних матеріальних активів. Аналітичний облік малоцінних необоротних матеріальних активів (далі МНМА), які в процесі експлуатації можуть підлягати поточному або капітальному ремонту, модернізації, мають заводські номери, (офісна техніка, спеціальний інструмент, весь електроінструмент будь-якої вартості, вимірювальні пристрої, обладнання), підприємства Групи ведуть на субрахунок 1121. МНМА мають однакові споживчі характеристики, однакову ціну, однакові умови використання та які можна згрупувати в однорідні групи (стілці, шафи, тумбочки, столи, настільні підставки, калькулятори, клавіатура, навушники, спецодяг – спеціальні костюми, спеціальна обув (строк експлуатації якої більше одного року та ін.) обліковуються групами в кількісному і сумовому виразі на субрахунок 1122. Нарахування амортизації на вартість бібліотечних фондів та малоцінних необоротних матеріальних активів здійснюється в розмірі 100% їх вартості в момент введення в експлуатацію.

Переведення до складу ОЗ оборотних активів оформлюється Актом приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів. Введення в експлуатацію основних засобів на підприємстві оформлюється наступним переліком документів: наказ керівника підприємства в якому обов'язково зазначається: для господарської чи не господарської діяльності використовується даний актив, строки використання, метод нарахування амортизації та класифікація групи податкового обліку; акти приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів; інвентарні картки.

При оформленні в експлуатацію ОЗ або інших необоротних матеріальних активів Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) складається в одному примірнику на кожний окремий об'єкт приймальною комісією, призначеною розпорядженням (наказом) керівника підприємства. Акт введення в експлуатацію повинен містити наступну інформацію: первинну вартість; основні техніко-економічні параметри об'єкту з обов'язковою вказівкою наявності дорогоцінних металів (якщо вони є присутніми); інвентарний і інші

(наприклад (наприклад, реєстраційний) номери об'єкту; місце експлуатації (найменування підрозділу, фізична адреса).

В бухгалтерії підприємства згідно з Актом введення в експлуатацію документами відкриває відповідну інвентарну картку або робить відмітку про вибуття об'єкта в інвентарній картці. Технічна документація, що відноситься до даного інвентарного об'єкту, після відкриття на нього інвентарної картки передається у відповідний відділ підприємства і в бухгалтерії не зберігається.

В аналітичному обліку, при виведенні об'єктів основних засобів з експлуатації для проведення ремонту їх статус змінюється з "Знаходяться в експлуатації" на "Виведені з експлуатації" в програмі 1С «УПП» - "Модернізація". На період проведення таких робіт призупиняється нарахування амортизації. При введенні в експлуатацію об'єкта основного засобу після ремонту продовжується нарахувуватися амортизація з місяця, що настає за місяцем введення в експлуатацію такого основного засобу.

Облік витрат на здійснення будь-яких поліпшень основних засобів здійснюється на субрахунках:

151 – Капітальні інвестиції

1522 - Виготовлення ОЗ та модернізація

1532 - Виготовлення інших необоротних матеріальних активів та модернізація

Зазначені первинні документи приймаються для обробки бухгалтерською службою тільки після затвердження директором та інженерно-технічною службою (посадовою особою, уповноваженою наказом керівника підприємства) із обов'язковим зазначенням характеру проведених ремонтних робіт (поточний або капітальний ремонт, модернізація тощо).

Фінансові витрати не включаються до первісної вартості нематеріальних активів, придбаних повністю або частково за рахунок запозичень (кредиту банку) крім фінансових витрат. Строк корисного використання (експлуатації) нематеріального активу визначається комісією при вводі такого засобу в експлуатацію з урахуванням вимог статті 145 Податкового кодексу України.

2.3 Шляхи вдосконалення бухгалтерського обліку фінансових і капітальних інвестицій

Проведене дослідження структури та напрямків реалізації інвестиційних процесів на підприємстві дасть можливість здійснити організацію ефективної системи управління інвестиційними процесами, виявити інструменти регулювання інвестиційної діяльності, здійснити оцінку впливу системи факторів на інвестиційні процеси, активізації інвестиційної діяльності на рівні окремого підприємства.

Рисунок 2.4 - Структура та порядок реалізації інвестиційного процесу на підприємстві

Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

До негативних факторів інвестицій відносять загальну макроекономічну і політичну нестабільність. Як наслідок таких дій є зміни курсу реформ.

Забезпечення оптимального використання наявних ресурсів при максимальних темпах економічного зростання. Запроваджена структура та порядок реалізації інвестиційного процесу на підприємстві представлені на рис 2.4.

Фундаментальною основою реалізації інвестиційного процесу, враховуючи нашу думку, є загальна інвестиційна політика підприємства. Розглядаючи інвестиційну політику, як основоположний чинник стратегічного планування інвестиційної діяльності на підприємстві, слід відмітити її важливе значення в першу чергу на макроекономічному рівні.

З огляду визначень інвестиційної політики, що надається більшістю фахових видань, дане поняття доцільно визначити як стратегічну частину економічної політики окремим суб'єктом господарювання, який здійснюється з метою найбільшого ефективного інвестиційного забезпечення загальної стратегії в її розвитку. При завершенні інвестиційної політики на нашу думку, ефективно дотримуватись принципів, визначених в таблиці 2.11.

Таблиця 2.11 - Принципи формування інвестиційної політики

- Отримання підприємством найбільшого прибутку та вкладення капіталу по мінімальних інвестиційних витратах.
- Досягнення економічного та науково-технічного ефекту від впровадження заходів. При це для кожного об'єкта в інвестування використовуються тільки конкретні методи оцінки в ефективності. Отримавши підсумки такої оцінки здійснюється відбір в окремих інвестиційних проектах за критерієм ефективності та її рентабельності. При інших рівних умов приймаються до реалізації ті з них, що забезпечують підприємству максимальну ефективність.
- Раціональне використання коштів на реалізацію інвестиційних проектів, та зниження видатків в досягненні наукового та соціального, економічного ефекту.
- Використання на с/г підприємствах державної підтримки для підвищення ефективності інвестицій в формах бюджетних позичок та гарантій.
- Залучення пільгових кредитів та субсидій в міжнародних фінансово-кредитних організацій.

Джерело: сформована автором за результатами досліджень

Реалізація інвестиційних проектів, забезпечать ефективне функціонування інвестиційного процесу на підприємстві, що в результаті забезпечить досягнення основної мети його діяльності. Залучення інвестиційного процесу - найбільш актуальна і досить болісно розв'язувана проблема для будь-якого підприємства. Зростання обсягів інвестицій і підвищення рівня економіки в цілому, очікувалися і прогнозувалися давно, однак виходу зі стану циклічного спаду не відбулося і дотепер. У зв'язку з цим, актуальне для підприємств питання пошуку ефективних джерел інвестицій та основних факторів інвестиційної активності.

Більша частина досліджень зводить коло факторів триваючого інвестиційного спаду до високих і нестабільних податків і високих кредитних ставок. У числі негативних факторів інвестицій все частіше називають загальну макроекономічну і політичну нестабільність. Традиційно під політичною нестабільністю розуміють погрозу зміни курсу реформ, що виникає у зв'язку з можливим приходом до влади опозиції, під економічної - насамперед, високу інфляцію.

Виходячи з реалій сучасної економіки можна припустити, що існують і інші фактори. На наш погляд серед основних факторів низького рівня розвитку інвестиційного процесу, крім макроекономічних слід виділити:

- 1) відсутність основних учасників інвестиційного процесу та продуманої інвестиційної стратегії, що охоплювала б період до декількох років;
- 2) загальна неготовність суб'єктів інвестиційного ринку розкривати інформацію про своє функціонування;
- 3) система в бухгалтерському обліку, яка дозволяє інвестиційним одержувачам приховувати отримані ресурси й укривати їх нецільове використання;
- 4) більші обсяги вивозу для капіталів за кордон, це все свідчить про високий ступінь криміналізації економіки.

Враховуючи це з'явилося актуальне завдання формування об'єктивних і науково обґрунтованих критеріїв оптимізації інвестиційного процесу на

підприємстві, формування його чіткої структури та головних напрямків реалізації. Основним чинником запровадження ефективної інвестиційної політики на підприємстві є вдало організована система фінансово-економічних відносин визначених на забезпечення привабливості та формування інвестиційних ресурсів. Узагальнюючи наукові думки висвітлені в більшості фахових видань щодо визначення, складу та структури інвестиційних процесів, вважаємо за доцільне визначити поняття інвестиційного процесу, як процес розробки і реалізації інвестиційних проектів в рамках інвестиційної політики підприємства з метою встановлення інвестиційних ресурсів і підвищення рівня інвестиційної привабливості.

Для цілей бухгалтерського обліку інвестиції поділяються на фінансові та капітальні. Для чіткого розподілу фінансових інвестицій на довгострокові та поточні при виборі методу оцінки в обліку та звітності слід керуватись нормативно-законодавчою базою з питань обліку інвестицій. Розподіл ґрунтується на принципах відображення активів і зобов'язань, закладених у національних положеннях (стандартах), – оборотні та необоротні активи відображаються у фінансовій звітності окремо.

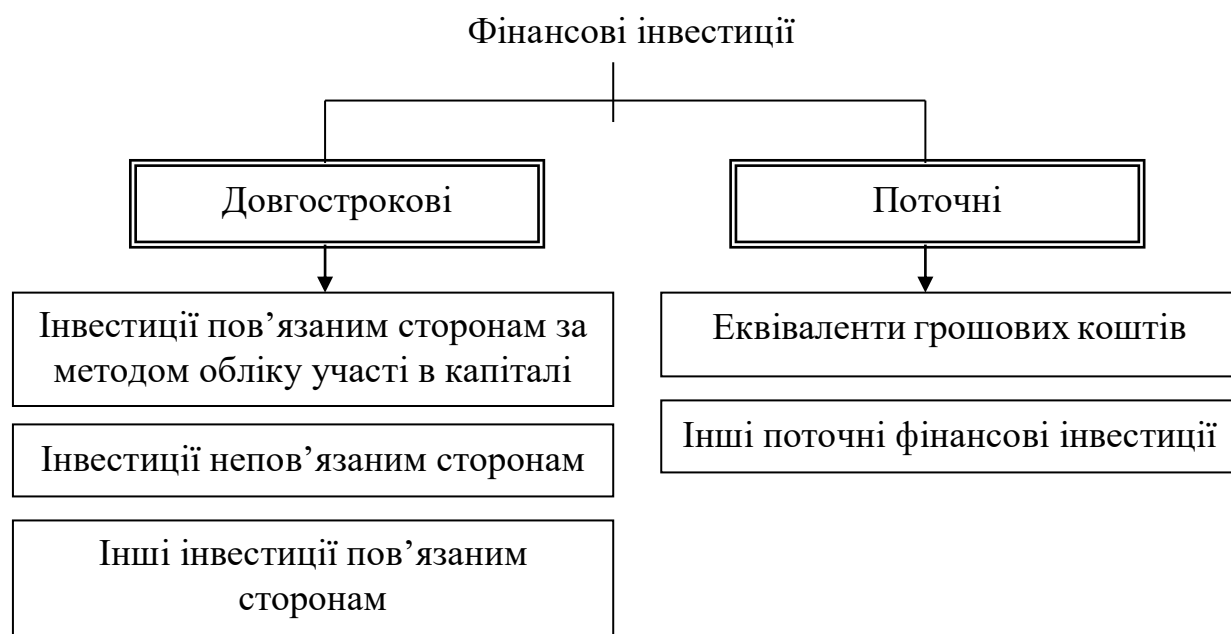

Рисунок 2.5 - Класифікація фінансових інвестицій для цілей відображення

в бухгалтерському обліку

Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Класифікація фінансових інвестицій для цілей відображення в бухгалтерському обліку представлена на рисунку 2.5 до роботи.

Поняття «інвестиційна діяльність», що прийнято використовувати в бухгалтерському обліку дещо вужче ніж його економічне трактування. Зокрема згідно з нормативно-законодавчою базою інвестиційна діяльність визначена, як придбання та реалізація тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою частиною еквівалентів грошових коштів.

Первісна вартість фінансових інвестицій напряму залежить від способу їх придбання (рис 2.6.).

Рисунок 2.6 - Оцінка фінансових інвестицій в бухгалтерському обліку

Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Фінансові інвестиції первісно оцінюються та відображаються у бухгалтерському обліку за собівартістю. Собівартість фінансової інвестиції складається з ціни її придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів,

обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансової інвестиції. При цьому, дивіденди, відсотки, роялті та рента, що підлягають отриманню за фінансовими інвестиціями, відображаються як фінансовий дохід інвестора, крім випадків, коли такі надходження не відповідають критеріям визнання доходу, встановленим Положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 15 «Дохід». Порядок відображення в бухгалтерському обліку капітальних інвестицій представлено в додатку С.

В процесі здійснення інвестиційної діяльності, а саме при здійсненні фінансових інвестицій, у підприємства можуть виникати такі доходи і витрати: доходи від реалізації фінансових інвестицій та витрати на придбання реалізованих фінансових інвестицій.

Рисунок 2.7 - Особливості проведення переоцінки фінансових інвестицій в бухгалтерському обліку на дату балансу

Джерело: сформовано автором за результатами дослідження

Справедлива вартість фінансових інвестицій може бути як більше, так і менше собівартості (балансової вартості). В такому випадку фінансові інвестиції підлягають переоцінці (рис 2.7.).

В процесі придбання всі інвестиції мають відображатись в бухгалтерському обліку за їх собівартістю (первісною оцінкою). Первісна вартість інвестицій визначається згідно П(С)БО 12 «Фінансові інвестиції» і відповідно фінансові інвестиції первісно оцінюються і відображаються в бухгалтерському обліку за собівартістю, яка в свою чергу складається з ціни її придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій.

Так при придбанні за грошові кошти, первісна вартість складається з ціни її придбання, комісійних винагород, мита, податків, зборів, обов'язкових платежів та інших витрат, безпосередньо пов'язаних з придбанням фінансових інвестицій. При придбанні в обмін на цінні папери первісна вартість складається з справедливої вартості власних цінних паперів, тобто їх поточної ринкової вартості на фондовому ринку, а за її відсутності - експертної оцінки об'єкта.

Відомо, що вартість фінансових інвестицій, більш ніж будь-яких інших активів підприємства піддається змінам. У зв'язку з цим для забезпечення достовірності інформації, наведеної у фінансовій звітності, необхідно здійснювати оцінку фінансових інвестицій на дату балансу.

Грошова оцінка інтелектуальної власності які були внесені до статутного фонду проводиться учасниками товариства, про що здійснюється відповідний запис в установчих документах. Ці норми надано право затверджувати самим учасникам за визначеною критерією, за якою провадиться оцінка інтелектуальної власності, яка вноситься в статутний капітал.

Вартість інтелектуальної власності, як об'єкту інвестування, за якою вона має бути відображена в балансі - досить важлива, адже внесення до

статутного фонду, це одне з не багатьох джерел за рахунок яких даний актив можна оприбуткувати за справедливою вартістю.

Деякі питання обліку та оподаткування інтелектуальної власності, інвестованої до статутного капіталу узагальнено в таблиці 2.12.

Таблиця 2.12 - Загальні засади організації бухгалтерського і податкового обліку об'єктів інтелектуальної власності інвестованих в статутний капітал підприємства.

Критерій	Бухгалтерський облік	Податковий облік
Правовстановлюючий документ	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 "Нематеріальні активи"	Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств»
Критерій визнання в обліку в якості нематеріального активу	Придбаний або отриманий нематеріальний актив відображається в балансі, якщо існує імовірність одержання майбутніх економічних вигод, пов'язаних з його використанням, та його вартість може бути достовірно визначена.	Базується на порядку визнання, встановленому відповідним законодавством (за правилами бухгалтерського обліку).
Вартість, за якою оприбутковується на баланс	Справедлива вартість погоджена засновниками (учасниками) підприємства	Первісна вартість визначена за правилами бухгалтерського обліку
Термін використання	Період більше одного року (або одного операційного циклу, якщо він перевищує один рік)	Якщо об'єкт підпадає під визначення нематеріального активу, наведене в Законі «Про оподаткування прибутку підприємств», то він визнається таким незалежно від строку його корисного використання .
Підхід до нарахування амортизації	Нематеріальні активи підлягають амортизації, протягом строку їх корисного використання, який встановлюється підприємством при визнанні цього об'єкта активом	Амортизації підлягають витрати на придбання нематеріальних активів для власного виробничого використання
Строк корисного використання для цілей амортизації	Нарахування амортизації здійснюється протягом строку їх корисного використання, але не більше 20 років	Визначається платником податку самостійно виходячи із строку корисного використання таких нематеріальних активів або строку діяльності платника податку, але не більше 10 років експлуатації.
Метод нарахування амортизації	Можливість застосування будь-якого методу передбаченого для основних засобів	Лінійний
Початок нарахування	З місяця, наступного за місяцем, у якому нематеріальний актив став	З кварталу наступного за кварталом, в якому об'єкт

амортизації	придатним для використання.	введено в експлуатацію
-------------	-----------------------------	------------------------

Джерело; розроблено автором за матеріалами дослідження

Заключним етапом процедури змін до розміру в статутний фонд є реєстрація змін до статуту підприємства, які пов'язані з збільшенням розміру статутного фонду та відображення цієї операції в бухгалтерському обліку. Зареєструвавши зміни в установчих документах підприємство має законні підстави для оприбуткування на баланс внеску в статутний фонд у вигляді інтелектуальної власності.

Документальним підтвердженням операції по внесенню інтелектуальної власності до статутного фонду являється протокол рішення загальних зборів збільшення розміру до статутного капіталу, в ньому зазначається зміст вкладу кожного з учасників та дається його грошова оцінка. Процедура безпосередньої передачі права власності на об'єкт має бути оформлена актом прийому.

До внесення зазначених змін при передачі основних фондів, внеску до статутного фонду, не виникало об'єкта оподаткування ПДВ. Однак дана норма не поширювалась на внески у вигляді НА. На сьогодні прямі інвестиції у вигляді будь-якого виду майна чи майнових прав оподатковуються податком на додану вартість в загальних підставах.

Враховуючи це все, зазначимо, що в Україні розроблена достатня нормативно правова база, яка дозволяє використовувати інтелектуальну власність в діяльності підприємств. Більшість практиків та науковців цю думку розділяють одностайно. Звісно, як найкращий варіант внеску до статутного капіталу визнається грошовий. На практиці використання грошових коштів чи основних засобів не завжди можливе та раціональне. Варіант використання інтелектуальної власності в якості внеску до статутного капіталу дозволить сформувати статутний фонд без відволікання грошових коштів та забезпечить одержання ще однієї економічної вигоди - амортизацію нематеріальних активів у статутному фонді.

Вважаємо за доцільне запропонувати до впровадження вдосконалену програму BAS Бухгалтерія. BAS-SOFT:та її модифікацію BAS Бухгалтерія

ПРОФ: облік основних засобів.

РОЗДІЛ 3

АУДИТ КАПІТАЛЬНИХ ІНВЕСТИЦІЙ

3.1 Аудит наявності та руху капітальних інвестицій

Підприємство планує свою діяльність, стратегію та тактику її ведення надалі, орієнтуючись на річну фінансову звітність, у якій відображаються безпосередньо і капітальні інвестиції, що в подальшому впливає на результати такої діяльності. Тому правильність їх відображення є важливим фактором у плануванні, а потім і веденні діяльності суб'єкта господарювання. Задля цього на підприємствах, в організаціях, установах проводиться аудит із метою виявлення незалежної професійної думки аудитора, які стосуються правильності відображення показників у звітності та відповідності законам, положенням та іншим нормативно-правовим актам при їх визначенні.

Мету проведення аудиторської перевірки капітальних інвестицій на підприємстві можна визначити як об'єктивний збір та оцінку показників про економічні дії та події з капітальними інвестиціями для того, щоб встановити ступінь відповідності таких тверджень визначеним нормам обліку та надання результатів перевірки зацікавленим особам.

Основними з задач у процесі аудиторської перевірки капітальних інвестицій можна визначити наступні:

- визначення ефективності прийняття інвестиційних проектів;
- забезпеченість проектів капітальних інвестицій та джерел їх фінансування;
- результати капіталу, які інвестується та віддача від проєктованих виробництв;
- затвердження показників фінансовий звітів, їх реальність.

За методикою проведення аудиторів розділяються на три окремі етапи: планування, підготовчий, завершальний і основний.

При підготовчому етапі аудитор заключає договір із замовником для проведення цієї перевірки. Згідно з Законом України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» аудит проводиться на підставі договору між аудитором (аудиторською фірмою) та замовником, тобто використання листа-зобов'язання як підстави для проведення аудиту в законі не передбачено. Перед тим, як дати згоду на проведення перевірки, аудитор оцінює загальні дані про підприємство-замовника в усіх суттєвих аспектах його сфери діяльності, організації господарської діяльності, системи управління та контролю. Ця процедура застосовується з метою визначення перспективності аудиторської роботи на даному підприємстві, виявляються наявні суттєві перешкоди для її проведення.

Головною підставою для подальших послуг аудитора, є заключення договору з підприємством, на якому буде проводитися безпосередньо перевірка. Цей документ являється засвідченням початку відносин. В договорі чітко зазначаються всі вимоги та правила обох сторін, підписується договір тільки після згоди всіх сторін. З метою запобігання аудиторського ризику або мінімізуючи його, визначається надійний обсяг всієї інформації в дослідженнях. Після завершення всіх аналізів ризику, після всіх перевірок систем внутрішнього контролю, потім аудитор розробляє план та програму аудиторської перевірки. Тому що план, який створюється перед перевіркою, визначає послідовність дій, напрямки перевірки.

Перед початком виконання аудиту капітальних інвестицій на основі плану аудиту складається програма аудиту. На цьому етапі важливим є оцінка надійності й ефективності систем внутрішнього контролю та бухгалтерського обліку капітальних інвестицій. Достовірне оцінювання систем внутрішнього контролю на підприємстві дає можливість аудитору розробити план аудиту, визначити рівень суттєвості, величину аудиторського ризику, види та кількість аудиторських процедур, що використовуються при перевірці.

В основному етапи аудиту проводяться на конкретній аудиторській процедурі, вони застосовуються для підтвердження всіх звітних показників, що

характеризують капітальні інвестиції підприємства в звітний період. Якщо аудитор оцінює їх за встановленими критеріями, які визначаються за Міжнародним стандартом аудиту 500 «Аудиторські докази». Зокрема, аудитор перевіряє відповідність наступним критеріям:

1. Наявність: усі капітальні інвестиції підприємства, які відображені в звітності, мають місце та стосуються його діяльності.
2. Повнота: відображені всіх господарських події та операції, які відносяться до капітальних інвестицій, що мають бути відображені у звітності.
3. Точність це ті показники відображені достовірно.
4. Відсікання: капітальні інвестиції відображені в конкретному звітному періоді.
5. Класифікація це події та події, що відображені на відповідних субрахунках.
6. Існування це відображені капітальні інвестиції які реально існують.
7. Права та зобов'язання: підприємство має право власності (розпорядження) на об'єкти капітальних інвестицій.
8. Оцінка та розподіл: інвестиції, які включаються до фінансових звітів в відповідних сумах і проведені необхідні коригування щодо їх розподілу.
9. Подання та розкриття всієї інформації.

Важливим етапом проведення аудиту є аналіз статей балансу, що стосується капітальних інвестицій та перевірка в їх відповідності з записами в Головній книзі за період, що аналізується. Які виявленні невідповідності бухгалтерських записів або ж окремих показників, аудитор перевіряє облікові регістри та первинні документи. При цьому, він встановлює, що повнота обліку, правильність в їх зафіксованих даних, їх реальність. Враховуючи проведений аналіз аудитор висловлює всю свою професійну думку, це точність даних в обліку, відповідальність до реалій сьогодення.

На завершальному етапі, коли проводиться правдивість достовірності даних звітності на підставі раніше отриманої інформації і зроблених висновків.

Аудитор узагальнює зібрані дані щодо капітальних інвестицій, складає перелік виявлених ним помилок і порушень, оцінює суттєвість їх загального впливу на показники у фінансовій звітності.

Основним завданнями контролю капітальних інвестицій підприємства є: встановлення та дотримання законності і достовірності їх відображення; відстеження правильності визначення і відображення в обліку; встановлення факторів, які впливають на формування витрат на капітальні інвестиції; формування інформаційної бази для проведення якісного аналізу.

Коли проводиться аудит капітальних інвестицій першочергово беруть до уваги, що до капітальних інвестицій відносять витрати для придбання та створення нематеріальних та матеріальних необоротних активів.

При процесі проведення аудиторської перевірки капітальних інвестицій встановлюється наскільки правильно формується первісна вартість об'єктів, віднесення сум ПДВ до податкового кредиту. Крім того, проводиться перевірка правильності для обліку устаткування, які підлягають монтажу для процесу будівництва, та сум для авансових платежів та фінансування будівництва.

Безперечно перевіряються правильність укладення договорів з підрядними організаціями, точність встановлення обсягу виконаних робіт з проміжними актами та якістю цих робіт. Велику увагу приділяє аудитор на об'єкти, що були введені в експлуатації, та потребують подальшого монтажу.

Настільки повними є аудиторські задачі можна визначити за допомогою можливостей інформаційного забезпечення. На індивідуальному рівні це є обумовлено організацією та побудовою управлінського та фінансового обліку капітальних інвестицій. А значить, потрібно звернути увагу на зміни в обліку капітальних інвестицій, що відбуваються в результаті законодавчих змін з метою виявлення їх впливу на рівень задоволення інформаційних потреб, організацію інформаційного забезпечення на рівні підприємства.

У процесі проведення всієї аудиторської перевірки в капітальних інвестицій використовують такі методи для вивчення документів: порівняння

та зустрічна перевірка, експертиза, інвентаризація, технологічний контроль, контрольне вимірювання тощо.

Послідовність проведення аудиту складається в послідовності цілого ряду дій, одними з яких є:

- аналіз та збір інформації, яка необхідна для подальшого оцінювання достовірності і законності в обліку капітальних інвестицій;
- аналіз показників в формах фінансової звітності;
- контроль за відповідність всіх даних фінансової звітності з записами в облікових регістрах;
- перевірка відповідності до даних в обліку капітальних інвестицій згідно до вимогам в чинному законодавстві, а також до норм облікової політики;
- попередня оціночна та повна правильність складання форм фінансової звітності.

Аудит капітальних інвестицій є складним елементом аудиторської перевірки на підприємстві. Хоча, з однієї сторони, аналізується лише одна стаття Балансу, з іншої – вона охоплює й інші об’єкти, які мають відношення до капітальних інвестицій, безумовно, при придбанні їх.

Суб’єктами внутрішнього контролю для підприємства є працівники, керівники структурних підрозділів, головний бухгалтер і керівник.

Об’єктами внутрішнього контролю капітальних інвестицій є первинні документи, бухгалтерські регістри та фінансова звітність підприємства.

За допомогою організації на підприємстві для внутрішнього контролю в системі створюються передумови для подальшого ефективного відображення всіх господарських операцій в фінансовій звітності та в бухгалтерському обліку, достовірність цих даних і використання їх у прийнятті управлінських рішень. Безперечно, постійний контроль з боку працівників, керівників підрозділів, бухгалтерів є позитивним моментом у діяльності підприємства, але це не значить, що все це відображення в господарських операцій являються повністю вірними.

З присутністю аудитора стан в бухгалтерському обліку на підприємстві та показники фінансової звітності завжди перевіряються, у разі виявлення недоліків висловлюються певні рекомендації щодо їх усунення, щодо вдосконалення конкретних ділянок обліку, в тому числі й облік капітальних інвестицій. З присутністю аудитора на підприємстві існує впевненість щодо контролю та перевірки ведення обліку відповідно до чинного законодавства та не порушення вимог законів, положень та інших нормативно-правових документів. З присутністю аудитора перевіряється відповідність ведення обліку згідно до облікової політики підприємства.

Аудит капітальних інвестицій підприємства є важливим як у системі внутрішнього контролю, і аудиту. Метою аудиту капітальних інвестицій є оцінювання в достовірності та повноті в своєчасності та законності їх відображення за видами у бухгалтерському обліку та звітності відповідно до прийнятої облікової політики.

Здійснивши аудит, можна виділити наступні завдання:

- перевірка виконання планових показників;
- контроль правильності віднесення об'єктів до конкретних класифікаційних груп і їх оцінювання;
- пересвідчення до дотриманні чинної облікової політики щодо показників в обліку капітальних інвестицій;
- дослідження дотримання чинного законодавства, яке регулює облік;
- перевірка правильності використання рахунків;
- пересвідчення наявності необхідних первинних документів, що є підставою для оприбуткування та списання об'єктів капітальних інвестицій і належних записів в облікових регістрах;
- оцінка відповідності в бухгалтерської (фінансової) звітності даним аналітичного та синтетичного обліку .

У процесі здійснення аудиту капітальних інвестицій важливого значення набуває систематизація інформаційного забезпечення. Воно включає в себе

наступні елементи: документація; правова база; інформація на рахунках в бухгалтерському обліку; фінансові звітність.

Правова база характеризує нормативні акти, що пов'язані з аудиторськими діями та статистичну інформацію. Інформація про рахунки в бухгалтерському обліку повністю систематизує дані про стан капітальних інвестицій, джерела їх фінансування, рух грошових коштів, пов'язаний із ними, доходи, витрати та фінансовий результат.

Кожна стадія аудиту містить в собі певний перелік інформаційного забезпечення, який безпосередньо впливає на результати проведення перевірки.

Контроль за виконанням плану капітальних інвестицій аудитором здійснюється за їх обсягом, видами, строком, призначенням, а також виявляються позапланові капітальні інвестиції. Причини відхилень від планів ретельно вивчаються аудитором як за даними облікових реєстрів, так і з первинними документами.

Особлива перевірка підлягає для капітального будівництва, які виконані за договорами з підрядними організаціями. Своєчасність і правильність розрахунків із підрядними організаціями за виконаними роботами аудитор перевіряє за аналітичним рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками та підрядчиками». У процесі перевірки актів на приймання замовником виконаних етапів будівельних та монтажних робіт, споруд та об'єктів, аудитор встановлює дотримання правил приймання цих робіт, чи не було завищення обсягів і вартості.

При завершенні аудиторської перевірки обґрунтовуються відображення для обліку операцій капітальних інвестиціях, достовірність звітності та визначення вартості завершених і зданих в експлуатацію об'єктів.

Аудиторський контроль здійснюється за програмою аудиторської перевірки з використанням прийомів перевірки та джерел інформації.

Аудит може починатися з інвентаризації, тобто перевіряється фактична наявність об'єктів, що придбані в порядку капітальних інвестицій, їх технічну документацію, інвентарні картки, акти приймання-передачі, інвентарні списки

за місцями надходження об'єктів. Наказ про проведення інвентаризації в 2024 році в ТОВ «Вікторія» представлено в додатку М. За результатами проведеної інвентаризації формується Звіряльна відомість результатів інвентаризації (додаток Н).

У процесі перевірки фактичної наявності нематеріальних активів, що придбані в порядку інвестицій, визначають обґрунтованість оприбуткування з наявністю документів, на основі чого було оформлено придбання майнових прав та які дають характеристику об'єктам нематеріальних активів. У процесі проведення інвентаризації винахідницьких, патентних, авторських прав, прав на корисні моделі чи промислові зразки тощо, аудитор переконується в наявності охоронних документів, що повинні підтверджувати права підприємства на такі об'єкти.

У випадках встановлення нестачі об'єктів визначається причина та винні особи, які мають відшкодовувати вартість нестачі. Оцінюються невраховані об'єкти за теперішньою вартістю виробництва.

Крім того, об'єктом перевірки є обґрунтованість і законність витрат за капітальними інвестиціями у процесі придбання основних засобів, їх відповідність документації. Аудитором встановлюється точність формування початкової вартості об'єктів, що надійшли при господарському чи підрядному способах будівництва, придбані за плату, при оренді (лізингу).

Чітке визначення витрат на капітальні інвестиції та розподіл їх за напрямками впливають на правильність їх віднесення. Капітальні інвестиції при придбанні обладнання включають у себе всі витрати на купівлю тракторів, тракторів, транспортних засобів, обладнання тощо. Відповідно згідно до груп капітальні інвестиції поділяються на вкладення для подальшого придбання цього обладнання, таке яке потребує монтажу та те, що його не потребує. Крім того, обладнання може вироблятися підприємством у власних майстернях.

У ході перевірки для придбаних основних засобів встановлюється правильність їх документального оформлення в відповідність до каналів їх

придбання згідно з виписаними постачальниками рахунками, товарно-транспортними накладними та податковими накладними.

Переведені до основного стада тварини оцінюються до планової собівартості живої маси або утримання їх на дату переведення, потім визначається її фактична собівартість живої маси та різниця відображається на відповідних рахунках в бух. обліку.

В перевірці правильності визначення вартості окремих об'єктів інноваційної сфери та інтелектуальних інвестицій залучаються фахівці для здійснення техніко-економічної експертизи.

Аудит для капітальних інвестицій здійснюється одним з етапів дослідження, або спеціальне завдання. У зв'язку з цим, мета його проведення може різнитися від сутності завдання, що було поставлено аудитором.

Професійний аудитор перед початком планування, використовуючи оцінки суджень адміністрації підприємства, первинного вивчення діяльності суб'єкта, звертаючи увагу на відомі загальні цілі аудиту, ідентифікує конкретні цілі завдання, яке ним виконується. Він робить це для того, щоб висновки, які будуть ним зроблені, були відповідними рівню впевненості в достовірності відображення інформації у фінансовій звітності. При проведенні перевірки аудитори розробляють Робочі документи. Робочий документ аудитора по аудиту капітальних інвестицій, який відображає перевірку правильності віднесення об'єктів капітальних інвестицій до відповідних класифікаційних груп представлено в додатку П.

На головні цілі аудиту капітальних інвестицій впливати чинники, які обов'язково треба враховувати. Серед них можна зазначити галузеву облікову специфіку, суть поставленого завдання перед аудитором, рівень деталізації та вивчення показника капітальних інвестицій, який необхідний для виконання поставленого завдання.

3.2 Документальне оформлення аудиту капітальних інвестицій

Капітальні інвестиції передбачають приріст виробничих потужностей на підприємстві, починаючи від технічного переоснащення та реконструкції, і закінчуючи новим будівництвом. При перевірці аудитор використовує такі прийоми як експертиза, інвентаризація, вибіркові та суцільні спостереження. Також використовуються документальні методичні прийоми, які передбачають аналітичні, логічні, порівняльно-зіставлявані аудиторські процедури.

Здійснення аудиту в капітальних інвестицій є досить важливим для інвесторів та інших власників на підприємстві, та для будь-яких інших зацікавлених користувачів фінансової звітності, потенційних інвесторів. Потрібно зосередити увагу на значенні як зовнішнього (незалежного) аудиту, так і внутрішнього аудиту. Крім того, на підприємстві організована система внутрішнього контролю.

В процесі проведення аудиторської перевірки аудитор уважно вивчає всі законодавчі та нормативно-правові акти невиконання яких спричиняє до невідповідності фінансової звітності.

Основними джерелами інформації для відтворення та проведення аудиторської перевірки капітальних інвестицій являються:

- уніфіковані документи, що є підставою при відображенні в обліку;
- операції з надходження та оприбуткування об'єктів капітальних інвестицій;
- первинні документи, що служать підставою в відображенні для обліку в господарських операціях;
- реєстри в обліку, які використовуються в відображенні в господарських операцій для обліку;
- Головна книга;
- вимоги нормативних документів, що регулюють облік капітальних інвестицій;
- Наказ в обліковій політиці;

- фінансова звітність;
- установчі документи.

В додатку У представлена запропонована Система інформаційного забезпечення аудиту капітальних інвестицій на досліджуваному підприємстві.

Визначивши, що на капітальні інвестиції витрачаються великі кошти, аудитор контролює їх цільове й ефективне використання. При цьому проводиться перевірка операцій за рахунком 15 «Капітальні інвестиції».

В процесі проходження аудиторської перевірки аудитор визначає доцільність будівництва та придбання капітальних інвестицій. Крім того, визначається правильність введення в експлуатацію необоротних активів. Також встановлюється правильність в документальному оформленні операцій з надходження об'єктів в необоротних активів, та їх оцінка.

Початком інформації щодо проведення аудиту капітальних інвестицій являється договори на виконану роботу (підряду), в бухгалтерському обліку по рахунку 15 «Капітальні інвестиції», акти передачі проектно-кошторисної документації, нормативно-правові та методичні документи, акти приймання-передачі, облікові реєстри, Головна книга та безпосередньо фінансова звітність.

З метою узагальнення отриманої інформації та обґрунтування аудиторського висновку йому потрібно результати проведених досліджень відображати документально. У процесі проведення аудиту документальне оформлення включає в себе два види документації: робочу та підсумкову. В додатку Р представлено Робочий документ аудитора по перевірці правильності оцінки об'єктів основних засобів при їх придбанні (включення витрат до первісної вартості).

Аудитор проводить перевірку фінансової звітності, яка була б достатньою для вираження його думки в цілому. Основною його метою є впевненість у тому, що довіру до фінансової звітності не підірвано. Підсумок для результатів аудиту також слугує одним із головних засобів оцінки того, чи є підтвердженими фактичні дані за всіма їхніми суттєвими аспектами та

відповідними загальноприйнятим принципам бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Підсумок результатів в аудиторській перевірці потрібно згрупувати та систематизувати недоліки, які були виявлені за однорідними ознаками. Для таких потреб складаються проміжні робочі документи, або ж факти порушень можуть відображатися в накопичувальних відомостях, таблицях, схемах та розрахунках.

Згідно положень МСА 230 «Аудиторська документація» зібрана аудитором інформація, у тому числі щодо капітальних інвестицій, має бути зафіксована в робочих документах.³

Робоча документація аудитора є постійною та поточною. Постійна повторюється з року в рік, а поточна стосується фінансово-господарської діяльності підприємства за той період, який перевіряється. Є вимоги щодо оформлення робочої документації: перша сторінка робочого документа містить назву аудиторської фірми, назву підприємства-клієнта, термін перевірки; кожен документ має свою назву; кожному з робочих документів аудитора присвоюється код.

Звіт незалежного аудитора – офіційний документ, що обов’язково засвідчується підписом і печаткою аудитора, який установленому порядку за наслідками проведення аудиту і містить висновок стосовно достовірності, повноти звітності, та є відповідним до чинного законодавству.

Звіт аудитора складається в декількох частин: загальна (вступна), аналітична та підсумкова.

Вступна частина характеризує загальні відомості про аудиторську фірму:

- місце і дата створення звіту;
- назва організації (аудитора) та її адреса;
- дата та номер видачі Свідоцтва та сертифіката
- період здійснення перевіри;
- склад звітної та облікової документації;
- Закони і НП(С)БО, якими керується аудитор.

В підсумковій частині аудиторського звіту містить думку аудитора за результатами проведеної перевірки, яка містить достовірності фінансової звітності та правильності ведення всього бухгалтерського обліку та також дотримання всіх норм в законодавчих актах тощо.

Таким чином, весь процес проведення аудиторської перевірки, в тому числі й капітальних інвестицій, документується від початку і до його завершення. Використовуються робочі документи, які на думку аудитора, допоможуть йому висловити незалежну й достовірну думку щодо стану бухгалтерського обліку та фінансової звітності на підприємстві, яку він зазначає підсумковим документом Аудиторським висновком (Звітом незалежного аудитора), який повністю розкриває всі недоліки, неточності, порушення, винних осіб та інші особливості.

3.3 Напрями вдосконалення аудиторської перевірки капітальних інвестицій

В ТОВ «Вікторія» проводиться зовнішній та внутрішній контроль діяльності. Контроль всієї виробничої діяльності має бути повністю спрямований на виявлення резервів та збільшення обсягів виробництва продукції та поліпшення їх якості. Посилення ролі аудиту в сфері капітальних інвестицій диктується посиленням на ринку, розвитком науково-технічного прогресу, підвищенням у цих умовах господарського ризику, впливу в зовнішнього ринку.

При проведенні аудиторського контролю ТОВ «Вікторія» із залученням зовнішніх контролерів, контрольна комісія зазвичай повідомляє підприємство про дату та місце перевірки та її період. Підприємству повідомляють, які документи мають бути надані для перевірки.

В процесі проведення контролю для ТОВ «Вікторія» зовнішній контролер проводить огляд с/г діяльності, спеціальність підприємства, співробітників їх кількість, відповідальних за ведення бухгалтерського обліку та звітності.

Зовнішнім етапом перевірки є перевірка первинних облікових документів, власне споживання продукції рослинництва, обсяги продаж та фактичну наявність запасів та готової продукції на складі. Потім перевірка продовжується з виявленням формальної та матеріальної правильності та повноти бухгалтерського обліку. При наявності розбіжностей перевіряючий фіксує їх та в подальшому обговорює їх з керівником ТОВ «Вікторія» щодо їх виправлення, якщо це є необхідним.

Контроль не є основною функцією управління для ТОВ «Вікторія», але він виступає досить важливою частиною загального контролю на підприємстві за допомогою нього керівництво може повністю та цілісно провести управління та організовувати роботу.

З метою контролю капітальних інвестицій проводиться підтвердження законності господарських операцій щодо надходження, збереження та використання інвестицій та правильність відображення їх в обліку.

За результатами проведеної контрольної перевірки буде досягнуто:

- забезпечення зберігання в потрібних умовах;
- дотримання основного принципу ведення бухгалтерського обліку й складання фінансової звітності;
- правильність визначення собівартості;
- правильність оприбуткування продукції та правильність відображення в обліку;
- правильність відображення витрат в обліку;
- перевірити, чи здійснюється контроль за збереженням у місцях їх зберігання та на всіх етапах її руху;
- перевірити, правильність та своєчасність здійснення господарської операції в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності;

Завданням перевірки полягає в тому, щоб встановити всю достовірність та повноту в відображенні в бухгалтерському обліку та звітності господарських фактів відносно до залишків.

При перевірці ТОВ «Вікторія» контролер має підтвердити правильність

проведених коригування. При перевірці оприбуткування основних фондів особливу увагу потрібно звернути на правильність встановлення та списання.

При перевірці виробничої програми потрібно: визначити рівень її виконання по підприємству в цілому в розрізі структурних підрозділів; встановити кількісний вплив чинників. Аудит на підприємстві може здійснюватися в перспективному або в ретроспективному аспектах.

Перспективний аудит капітальних інвестицій зосереджує увагу на попередній оцінці доцільності та рентабельності їх, зіставленні та оцінці звітів. Ретроспективний полягає в підтвердженні показники фінансової звітності.

Для досягнення такої мети аудитор оцінює відповідність інвестиційної політики підприємства його установчим документам і чинному законодавству. Також він перевіряє правильність ведення бухгалтерського обліку капітальних інвестицій, формування облікової політики та дотримання її. Крім того, аудитор перевіряє правильність оцінки об'єктів і відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку.

Перевіряючий повинен переконатися в тому, що такі показники є порівняними та відповідними в облікових регістрах, Головній книзі, балансі. Оцінюється ефективність в системі внутрішнього контролю та її надійність при реалізації інвестиційних проектів. Також аудитор може надати рекомендації щодо інвестиційної діяльності клієнта, це не є його обов'язком.

При проведенні перевірки аудитори розробляють Робочі документи. Робочий документ аудитора по аудиту капітальних інвестицій, який відображає перевірку правильності віднесення об'єктів капітальних інвестицій до відповідних класифікаційних груп представлено в додатку П.

Є вартим уваги формування пропозицій для досліджуваного підприємства з різних питань, конкретних недоліків: поліпшування організованості обліку, внутрішнього контролювання, напрямів корисного і продуктивного формування матеріальних ресурсів, зміцнення фінансового становища і т.п. Такі дії підтримують процес уникнення порушень.

Таблиця 3.1 – Етапи контролю стану капітальних інвестицій в ТОВ «Вікторія» Сумської області

№ 1/1	Етапи контролю	Сутність передбачених заходів
1.	Попередній етап	Формування та збір необхідних документів; створення органів виконавчої влади, ревізійної комісії, аудитора; визначення повноважень загальних зборів; формулювання порядку розподілу прибутку; визначення керівного складу підприємства; обстеження питання розпорядження майном зі згоди чи без власника, та питання реорганізації господарства
2.	Поточний етап	Перевіряти рух основних засобів та нематеріальних активів, поточну документацію тощо
3.	Контроль річного звіту	Перевірка достовірності показників річного звіту за результатами виробничої та фінансово-господарської діяльності, їх оцінку та сприяти формуванню можливих резервів розширення та покращення фінансових результатів.

Джерело: Запропоноване автором на підставі проведених досліджень

Матеріалами для проведення контролю капітальних інвестицій в ТОВ «Вікторія» Сумської області є Оборотно-сальдові відомості. В додатку Т представлено Оборотно-сальдову відомість по бухгалтерських рахунках 15.1.

Головні напрямки вдосконалення здійснення контролю обліку капітальних інвестицій формують вдосконалення нині діючих форм первинної документації, форм звітності, вдосконалення аналітичного та синтетичного обліку складових капітальних інвестицій, покращення діючого порядку проведення контролю та інше. Нами розроблено робочі документи по проведенні контролю капітальних інвестицій в ТОВ «Вікторія» Сумської області.

Пропонуємо запровадити для вдосконалення обліку капітальних інвестицій у виробничий процес внутрішній документ – Робочий документ для проведення контролю обліку капітальних інвестицій (таблиця 3.2).

Цей розроблений документ, що представлений у таблиці 3.2 сприятиме в перспективі раціональній організації та доцільному відображенню в обліку капітальних інвестицій.

Таблиця 3.2 – Робочий документ для проведення контролю відображення в обліку капітальних інвестицій в ТОВ «Вікторія»

№	Первинний документ, Обліковий регістр				Зміст порушення	Характер порушення	Нормативний документ, який порушено	Суттєвість порушення
	Найме- нування	№	Дата	Сума				
1	Акт введення в експлуатацію основних засобів	109	21.09 .2022	15000 грн	Наявність комплектуючих до компютера	відсутність	ПСБО 7 «Основні засоби»	суттєве
2								
3								
...								

Джерело: Розроблено автором на підставі досліджень

Складені звіти можуть бути різними за ступенем деталізації отриманих результатів при перевірці. Прийнятним варіантом. є такий, коли у ньому сформовані істотні недоліки, які були виявлено при перевірці. Одночасно доцільно вказувати можливі підсумки виявлених порушень, причини та осіб, які допустили такі дії та їх наслідки

Таким чином, нами розглянуто порядок функціонування внутрішнього та зовнішнього контролю та визначені напрямки вдосконалення аудиторської перевірки капітальних інвестицій для ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області.

ВИСНОВКИ

Для успішного функціонування підприємства обов'язковими є наявність декількох принципових умов: розвиненість економіки, освоєне населенням підприємництво, співіснування різних форм власності, що визнаються державою, наявність управлінського персоналу належного кваліфікаційного рівня. Без виконання цих умов і доки в масштабах держави та окремої галузі не будуть створені необхідні нормативні й економічні передумови для успішної діяльності підприємств, говорити про ефективну реалізацію управління інвестиційними процесами передчасно.

Об'єктом дослідження вибрано ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області. Підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування. Спеціалізація підприємства – виробництво високоякісного насіння зернових культур, кукурудзи, соняшника, сої. Врожайність основних сільськогосподарських культур є меншою, ніж це можливо в даній місцевості через недостатню культуру агротехніки та брак коштів для закупівлі добрив, засобів захисту рослин, техніки, елітного насіння. Для зберігання сировини використовують спеціалізовані склади, де використовують системи охолодження.

В результаті проведених досліджень нами було запропоновано наступні висновки:

1. Досліджено теоретико-методичні засади функціонування капітальних інвестицій. Трансформація власності і форм господарювання та динаміка економічних відносин зумовлюють потребу доповнення існуючих та розробки нових теоретичних засад щодо значення і місця факторів ефективного розвитку інвестиційних процесів з врахуванням економічних та природно-кліматичних умов інвестування. З врахуванням існуючих наукових позицій щодо трактування понять «інвестиції» та «капітальні інвестиції» уточнено поняття «інвестиції» з точки зору формування ефективної системи управління інвестиційними процесами на підприємстві. До економічної категорії

«капітальних інвестиції» віднесено усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою одержання прибутку.

2. Нами встановлено, що чинниками, які впливають на формування і розвиток інвестиційного процесу є: природно-кліматичні умови, рівень спеціалізації й концентрації, забезпеченість матеріально-технічними і трудовими ресурсами, матеріальний та соціальний інтереси, кон'юнктурність продукції, науково-технічне і інформаційне забезпечення, організаційні та техніко-технологічні новації, розвиток ринкової інфраструктури, лідерство на зовнішньому ринку та його географія, інвестиційний клімат, економічна освіченість підприємців і культура виробництва, що характеризується діючим нормативно-законодавчим регулюванням обліку та аудиту .

3. В результаті узагальнення існуючих теоретичних та практичних засад інвестування на регіональному рівні було запропоновано концептуальні підходи до формування системи управління інвестиційними процесами. За результатами дослідження економічних та екологічних умов і інвестування визначено найбільш позитивні особливості інвестування. Серед них виділено: різні природно-кліматичні умови за зонами і регіонами, що зумовлюють розвиток багатьох галузей аграрного виробництва, та дає можливість вибору напрямів і території реалізації інтересів різних категорій інвесторів; наявність людських ресурсів; інфраструктурне забезпечення; фіскальну та регуляторну привабливість

4. За результатами аналізу організаційно-економічної характеристики підприємства встановлено, що підприємство знаходиться на загальній системі оподаткування. Спеціалізація підприємства – виробництво високоякісного насіння зернових культур, кукурудзи, соняшника, сої. Нами запропоновано звернути увагу на те, що врожайність основних сільськогосподарських культур є меншою, ніж це можливо в даній місцевості. через недостатню культуру агротехніки та брак коштів для закупівлі добрив, засобів захисту рослин, техніки, елітного насіння. Для зберігання посівного матеріалу доцільно

застосовувати спеціалізовані склади, де використовують системи охолодження.

5. Нами з'ясовано, що до капітальних інвестицій в бухгалтерському обліку відносяться інвестиції в основний капітал (основні засоби), в інші необоротні матеріальні активи; витрати, пов'язані з поліпшенням об'єкта, що призводить до збільшення майбутніх економічних вигод; інвестиції у необоротні нематеріальні активи. Запропоновано порядок відображення в бухгалтерському обліку довгострокових та поточних фінансових інвестицій, капітальних інвестицій.

6. На досліджуваному ТОВ «Вікторія» бухгалтерський облік ведеться за допомогою програми «1С: Підприємство 7.7». Але інформаційні системи на базі «1С: Підприємство 8.2» мають більшу функціональність, що суттєво допоможе вдосконалити бухгалтерський облік та покращити якість обробки документів на даному підприємстві. Вважаємо за доцільне також запропонувати до впровадження вдосконалену програму BAS Бухгалтерія BAS-SOFT:та її модифікацію BAS Бухгалтерія ПРОФ: облік основних засобів. На основі досліджень теоретичних засад інвестиційної діяльності узагальнено економічну класифікацію інвестицій з врахуванням усіх існуючих класифікаційних ознак та характеристик інвестування, як процесу спрямованого на регулювання розвитку підприємств. Запропонована класифікація чіткого розподілу фінансових інвестицій на довгострокові та поточні при виборі методу оцінки в обліку та звітності, що дозволить ідентифікувати економічні відносини на підприємстві, як такі, що відносяться до формування та забезпечення інвестиційного процесу як одного з найважливіших інструментів регулювання капітальних інвестицій сільськогосподарських підприємств.

7. Нами запропоновано проведення аудиторських перевірок правильності віднесення об'єктів капітальних інвестицій до відповідних класифікаційних груп. Нами розроблено та запропоновано при безпосередньому виконанні аудиту капітальних інвестицій план аудиту та його розподіл на основні етапи: попереднє планування аудиту, розробка та формування плану аудиту, розробка

та формування програми аудиту.

8. Для узагальнення результатів аудиторської перевірки потрібно згрупувати та систематизувати недоліки, які були виявлені за однорідними ознаками. Для цього нами було рекомендовано складання проміжних робочих документів, у тому числі щодо капітальних інвестицій. До таких документів відносяться Робочі таблиці по перевірці правильності оцінки об'єктів основних засобів при їх придбанні, які розміщені в додатках.

9. Пропонуємо запровадити для вдосконалення обліку капітальних інвестицій у виробничий процес внутрішній документ – Робочий документ для проведення контролю обліку капітальних інвестицій. Цей розроблений документ сприятиме в перспективі раціональній організації та доцільному відображенню в обліку капітальних інвестицій. Нами запропонована система інформаційного забезпечення аудиту капітальних інвестицій на досліджуваному підприємстві. А також розроблено робочі документи по проведенні контролю капітальних інвестицій в ТОВ «Вікторія» Сумської області. При проведенні перевірки аудитори розробляють робочі документи. Робочий документ аудитора по аудиту капітальних інвестицій, який відображає перевірку правильності віднесення об'єктів капітальних інвестицій до відповідних класифікаційних груп представлено в додатках.

Особливістю іноземної інвестиційної діяльності підприємств на сьогодні полягає у відсутності двостороннього руху капіталу. Підприємства виступають лише реципієнтами капіталу, що впливає на обмеженість об'єктів бухгалтерського обліку. Тобто, об'єктами бухгалтерського обліку іноземної інвестиційної діяльності підприємств виступають лише джерела формування інвестиційних ресурсів.

Таким чином, нами розглянуто облік і аудит капітальних інвестицій, проведено аналіз організаційно – економічної характеристики підприємства та запропоновані шляхи покращення інвестиційної привабливості підприємства, впровадження яких буде сприяти підвищенню економічної ефективності діяльності ТОВ «Вікторія» Сумського району Сумської області.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акімова О. В., Гаврилюк Л. О. Проблеми бухгалтерського обліку в умовах модернізації. *Науковий вісник ДГМА*. № 2. 2021. С. 127-132.
2. Бланк І. О., Гуляєва Н. М. Інвестиційний менеджмент: підручник. К.: КНТЕУ, 2023. 398 с.
3. Бондаренко М.В. Види аудиторських висновків та умови їх надання. *Управління розвитком*. 2021. №2 (99). С. 20-21.
4. Бойчук А.А., Лисяк М.С. Сучасні форми бухгалтерського комп'ютерного обліку та їх розвиток в Україні. *Наука й економіка*. 2021. №1 (21). С. 65-67.
5. BAS Бухгалтерія ПРОФ: облік основних засобів. YouTube: веб-сайт. URL : <http://youtu.be/Wmt0KoPFDfQ?si=LFo9SMIIonHBq-QK>. (Дата звернення 30.04.2025)
6. Дієсперова І.В. Економічний розвиток підприємств: сутність та планування. *Вплив обліку та фінансів на розвиток економічних процесів* (III Міжнародна науково-практична конференція). м.Берегове. 15.06.2022. С. 429-431.
7. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.99 р. № 291 (зі змінами і доповненнями). URL : <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/InstrukciyaKPlanuSchetov.aspx>. (Дата звернення 30.04.2025)
8. Задорожний З. Проблеми обліку основних засобів і капітальних інвестицій. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2022. №7. С. 18-24.
9. Зінченко О.В., Момот Г.М. Проблемні аспекти аудиту капітальних інвестицій на підприємствах комунальної власності. *Економічні науки*. 2022. № 13/132 С.9-16.
10. Кирильєва Л. О. Організаційні аспекти обліку фінансового стану підприємства та шляхи покращення результатів діяльності. *Економічна*

стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. 2021. Вип. 2. С. 21-31.

11. Маланкевич В., Чубай В. Аналіз та внутрішній контроль операцій з основними засобами: проблеми та способи їх вирішення. *Економіка і суспільство*. 2023 Випуск № 58. URL: https://doi.org/10.32782/2524-0072*2023-58-20

12. Манжус Л. М., Полятикіна Л.І. Інформаційне забезпечення документального оформлення операцій аграрного підприємства. *Технології XXI сторіччя*. зб. тез 29 міжнарод.науково-практичної конференції. Суми. 2023. 22 листопада 2023р.с.5-7.

13. Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS) URL: <https://www.minfin.gov.ua/news/view/mizhnarodnistandarty-finansovoi-zvitnosti--perekladukrainskoiumovoiurik?category=dohidnapolitika&subcategory=buhgalterski-j-oblik>. (Дата звернення 30.04.2025)

14. Назаренко О.В., Горшкова Ю.А. Місія фінансового аналізу в процесі оцінки балансу підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 20. С. 25–29. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.20.25>

15. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів від 27.04.2000 №92. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>. (дата звернення 28.07.2025)

16. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи»: Наказ Міністерства фінансів від 18.10.1999 № 242. База даних «Законодавство України» URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>. (дата звернення 28.07.2025)

17. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 32 «Інвестиційна нерухомість»: Наказ Міністерства фінансів від 02.07.2007 № 779. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0823-07>. (дата звернення 28.07.2025)

18. Облік фінансового результату діяльності підприємства та шляхи її вдосконалення. Науковий вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету: веб-сайт. URL: <http://global-national.in.ua/archive/14->

2021/187.pdf (дата звернення: 20.07.2025).RS

19. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010р. №2755-VI/ Верховна рада України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> (дата звернення 25.07.2025)

20. Полятикiна Т. В. Особливостi органiзацiї облiку капiтальних iнвестицiй. *матерiли III Мiжнародної науково-практичної конференцiї «Стратегiчні прiоритети розвитку бухгалтерського облiку, аудиту та оподаткування в умовах глобалiзацiї»*. м. Суми 19 листопада 2024 року.С.183-185.

21. Полятикiна Т.В. Сучасне iнформацiйне забезпечення роботи облiкового апарату для управлiння, облiку i контролю дiяльностi пiдприємства. *Збiрник тез за матерiалами 30-ї мiжнародної науково-практичної конференцiї «iнновацiйнi технологiї в iндустрiї 5.0»* Суми 2024. 21-23 жовтня 2024 року. С. 13-14.

22. Про аудит фiнансової звiтностi та аудиторську дiяльнiсть: Закон України вiд 21.12.2017 № 2258-VIII (зi змiнами внесеними згiдно з Законом № 524-IX вiд 04.03.2020). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення 10.10.2025).

23. Про бухгалтерський облiк та фiнансову звiтнiсть в Україні: Закон України вiд 16 липня 1999 року №996-XIV URL:<http://zakon1.rada.gov.ua> (дата звернення: 01.05.2025).

24. Про iнвестицiйну дiяльнiсть: Закон України вiд 18.09.1991 № 1560-XII URL: https://kodeksy.com.ua/pro_investitsijnu_diyal_nist.htm (дата звернення 20.10.2025).

25. Степаненко В.О. Органiзацiя внутрiшнього контролю операцiй з основними засобами. *Економiка i суспiльство*.2023. Випуск № 51 URL:

26. Defending and Modelling Europe: The Visegrad Group Experience. 2021.153с. URL:[10.21272/sec.2\(2\).13-18.2018](https://doi.org/10.21272/sec.2(2).13-18.2018) (дата звернення: 27.08.2024)

27. Loughran M., Financial Accountig For Dummies :веб-сайт. URL:

<https://litportal.ru/avtory/maire-loughran/kniga-financial-accounting-for-dummies-788262.html> (дата звернення 27.09.2025)

28. Nazarenko I., PengPeng Wu. Information-analytical support of the management process in the enterprise: structure, advantages and disadvantages. *Економіка та держава*. 2021. № 6. С. 40–43.

29. Oneshko S., Nazarenko O., Yaremko I., Pysarchuk O., Koval O. (2023). Accounting and Financial Reporting in the IT Sphere of Ukraine: Opportunities of Artificial Intelligence. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. № 5 (52), 79-96 DOI: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.5.52.2023.4151> (WoS, Scopus)

30. Smith M. Real Options Approach To Evaluating Agricultural Investments Under Uncertainty: When To GetIn And Out Of Sugarcane Production 2021.234с. [URL:10.21272/sec.2\(1\).21-34.2018](https://doi.org/10.21272/sec.2(1).21-34.2018) (дата звернення: 28.09.2025).

ДОДАТКИ